

Biblioteka Wojskowa

MARTIN
VAN CREVELD

ERA LOTNICTWA WOJSKOWEGO

INSTYTUT
WYDAWNICZY
ERICA

TETRAGON

Tytuł oryginału:
The Age of Airpower

Tłumaczenie:
Juliusz Tomczak

Redakcja:
Łukasz Przybyło, Tadeusz Zawadzki

Współpraca redakcyjna i korekta:
Jolanta Wierzchowska

Indeks:
Łukasz Przybyło, Tadeusz Zawadzki

Projekt graficzny okładki:
Mariusz Banachowicz

Projekt graficzny książki:
Teresa Oleszczuk

DTP:
Piotr Hibner, Tadeusz Zawadzki

Copyright © 2011 by Martin van Creveld

Copyright for the Polish translation © 2013 by Tetragon Sp. z o.o.

Copyright © 2013 for Polish edition by Instytut Wydawniczy Erica

Wszelkie prawa zastrzeżone.

Fotografia na I str. okładki: Samolot bombowy B-2 Spirit (USAF)

Wydawcy dołożyli wszelkich starań, aby ustalić autorstwo fotografii, skontaktować się z właścicielami praw autorskich i podpisać stosowne umowy. W niektórych przypadkach okazało się to niemożliwe. Dlatego wydawcy proszą o kontakt wszystkich zainteresowanych.

Wydawnictwo Tetragon Sp. z o.o.

kontakt@tetragon.com.pl

www.tetragon.com.pl

Instytut Wydawniczy ERICA

e-mail: wydawnictwoerica@wp.pl

www.wydawnictwoerica.pl

Sklep internetowy

www.tetraerica.pl

ISBN 978-83-63374-11-2 (Tetragon)

ISBN 978-83-62329-81-6 (Erica)

Spis treści

Przedmowa	7
Część I. W przestworza. 1900–1939	13
Rozdział 1. Prekursorzy i początki	15
Rozdział 2. Zdany egzamin	41
Rozdział 3. Koncepcje, organizacja, maszyny	75
Rozdział 4. Od wojny do wojny	115
Część II. Największa z wojen. 1939–1945	129
Rozdział 5. Od triumfu do pata	131
Rozdział 6. Wojna fabryk, wojna umysłów	157
Rozdział 7. Zaciskanie pętli	179
Rozdział 8. Od wojny lotniskowców do wielkiego finału	207
Część III. Wojna, której nie było. 1945–1991	229
Rozdział 9. Dominujący czynnik	231
Rozdział 10. Odrzutowiec i śmigłowiec	257

Rozdział 11. Rakiety, satelity i drony	287
Rozdział 12. Wojny na papierze	313
Część IV. Małe wojny	339
Rozdział 13. Zmierzch lotnictwa morskiego . . .	341
Rozdział 14. Od Korei do Synaju.	369
Rozdział 15. Od półwyspu Synaj do Teheranu	395
Rozdział 16. Pozorne zwycięstwa?	421
Część V. Wojny wewnętrzne. 1898–2010 . . .	447
Rozdział 17. Cztery pierwsze dekady	449
Rozdział 18. Utrata i porzucenie.	473
Rozdział 19. O jedną wojnę za dużo	499
Rozdział 20. Po Wietnamie.	527
Wnioski. Upadek. 1945–?	555
Wykaz skrótów	580
Skorowidz	583

Przedmowa

Wostatecznym rozrachunku najbardziej wymownymi świadkami historii są fotografie. Nieznany strzelec pokładowy z I wojny światowej, na stanowisku w dziobie swego samolotu, gotowy by otworzyć ogień do wroga, który zanadto się zbliży. Współczesny mu brytyjski as myśliwski, kapitan Albert Ball, dumnie trzymający w jednej ręce kołpak silnika, a w drugiej śmigło niemieckiego samolotu, który zestrzelił. Zeppelin lecący, by zrzucić swój ładunek bomb na jakieś brytyjskie miasto. Niemiecki myśliwiec Me 109 z II wojny światowej z obsługą naziemną na francuskim ściernisku i inny samolot tego typu kołujący w rosyjskim błocie. Niekończący się szereg średnich bombowców B-24 Liberator montowanych w zakładach Consolidated w Fort Worth w stanie Teksas w 1943 roku. Dwadzieścia tysięcy alianckich spadochroniarzy, opadających na ziemię tylko po to, by zostać zmasakrowanymi przez Niemców w Arnheim, i kolejne piętnaście tysięcy lądujących w szybowcach. Pierwsza bomba „atomowa”, zrzucona z bombowca B-29, eksplodująca nad Hiroszimą 6 sierpnia 1945 roku.

Fotografie lepiej od tysiąca słów pokazują narodziny wojny i jej przemiany w czasie. Jednak to jest książka nie tylko o przeszłości, stawia sobie bowiem za cel również próbę wejrzenia w przyszłość. Wiemy – lub wydaje nam się, że wiemy – gdzie jesteśmy. Ale dokąd zmierzamy? Czy, jak uważa wielu obserwatorów, siłom powietrznym przeznaczone jest kroczyć od sukcesu do sukcesu? Czy też może osiągnęły już to, co wielki teoretyk wojskowy XIX wieku Carl von Clausewitz nazwał w swoim dziele *O Wojnie* punktem kulminacyjnym? Jeśli zaś mają przyszłość, jak będzie ona wyglądała? Czy nadeszły ich ostatnie dni, a jeśli tak, to co – jeśli cokolwiek – może zająć ich miejsce?

Pisząc „powietrzne” mam na myśli również lotnictwo morskie i kosmiczne. Co do tego pierwszego, to nigdy nie rozumiałem, dlaczego w wielu książkach jest ono pomijane tylko dlatego, że tworzące je samoloty bazują na okrętach i/lub wykonują zadania nieco innego rodzaju. Jednakże lotnictwo bazujące na lądzie bywało często używane do zwalczania celów morskich i *vice versa*. Czy należy wykluczyć z rozważań Pearl Harbor tylko dlatego, że samoloty japońskie operowały z pokładów lotniskowców? Czy należy wykluczyć bitwę o Midway, w Zatoce Leyte i wojnę o Falklandy? Z kolei mówiąc o przestrzeni kosmicznej, warto przypomnieć, że aż do ostatnich lat II wojny światowej, kiedy pociski balistyczne rozpoczęły swe podróże od startu do mety, nie odgrywała ona żadnej roli podczas działań wojennych. Od tego czasu jej znaczenie niesłychanie wzrosło. Stało się tak częściowo dlatego, że działania w kosmosie wspierają i towarzyszą działaniom w powietrzu, a częściowo dlatego, że stopniowo zajmują miejsce tych ostatnich. Nie trzeba dodawać, że w przestrzeń kosmiczną można dostać się tylko drogą powietrzną. Nie bez powodu skrót NASA oznacza Narodową Agencję Aeronautyki **oraz** [podkr. aut.] Przestrzeni Kosmicznej. Jednym słowem, działania w powietrzu i w kosmosie stały się nierozłączne i fakt ten znalazł odbicie w sposobie, w jaki zostały omówione w niniejszej książce.

Kiedy używam terminu „wojna w powietrzu”, nie mam na myśli samych tylko kampanii i bitew. Nie odnoszę się też jedynie do maszyn i mężczyzn (niemal nie było kobiet pilotów, ale te, które wzięły udział

w wojnach, nie zostaną zignorowane), którzy w nich latali, ale również do instytucji i organizacji projektujących i produkujących samoloty, jak również do tych, które gromadziły, szkoliły i zarządzały personelem. Innymi słowy, starałem się podejść do problemu z możliwie wielu stron. Gdyby opis był pozbawiony tych elementów, nie mógłby być pełny; ich pominięcie może wręcz doprowadzić do poważnych błędów w interpretowaniu historii. Clausewitz napisał, że „walka jest dla wojny tym, czym płacenie gotówką dla interesów”¹, jednak każdy opis interesów składający się jedynie z listy transakcji gotówką nie tylko nie oddałby stanu rzeczy, ale byłby wręcz bezsensowny.

Struktura niniejszego tomu jest następująca. Część I, zatytułowana „W przestworza”, jest krótkim wprowadzeniem w historię powstania i ewolucji wojny w powietrzu przed wybuchem II wojny światowej. Część II, „Największa z wojen”, poświęcona jest kampaniom i operacjom powietrznym w czasie II wojny światowej. Część III, „Wojna, której nie było”, to spojrzenie na zimnowojenną konfrontację, kiedy wybuch kolejnej wojny światowej wydawał się nieuchronny, ale jednak nie nastąpił. Część IV, „Małe wojny” (ukłon w stronę H.G. Wellsa, który opublikował książkę o tym tytule w roku 1905), poświęcona jest wojnie powietrznej prowadzonej przez państwa (i przeciwko nim) inne niż supermocarstwa w latach 1945–2010. Część V, „Wojny wewnętrzne” (ukłon w stronę mojego przyjaciela, generała w stanie spoczynku Ruperta Smitha), poświęcona jest stuletniej historii prób wykorzystania sił powietrznych wszelkich rodzajów przeciwko powstaniom, partyzantom, terrorystom i innym podobnym niekonwencjonalnym formom działań wojennych. Wreszcie, tytuł rozdziału zamykającego książkę – „Upadek” – mówi sam za siebie.

Winien jestem wdzięczność wielu osobom, które pomogły mi w pisaniu tej książki. Bodźca dostarczył mi podpułkownik John Olsen z Kró-

1 Oryg. niem.: *Die Waffenentscheidung ist für alle großen und kleinen Operationen des Krieges, was die bare Zahlung für den Wechselhandel ist.* (Rozstrzygnięcie zbrojne we wszystkich większych czy mniejszych operacjach wojennych można porównać do wypłaty gotówką w obrotach wekslowych. cyt. za: Carl von Clausewitz, *O wojnie*, b.m.w. 2010, s. 32) – przyp. red.

lewskich Norweskich Sił Powietrznych, który poprosił mnie o napisanie artykułu poświęconego historii sił powietrznych dla zbioru tekstów, którego był redaktorem. Ponadto John przeczytał i przedstawił swoje uwagi do rękopisu niniejszej książki, podobnie jak Wing Commander w stanie spoczynku Alan Stephens z Królewskich Australijskich Sił Powietrznych oraz dr Grant Hammond, były pracownik Akademii Obrony NATO w Rzymie i autor książki o Johnie Boydzie. Alan i Grant dostarczyli mi też do celów badawczych część swoich znakomitych prac poświęconych siłom powietrznym.

Gregory Alegi uprzejmie zezwolił mi na zapoznanie się z jego artykułem o walkach powietrznych podczas wojny włosko-tureckiej w 1911 roku. Mój były student, pułkownik w stanie spoczynku dr Mosze Ben David pożyczył mi część swoich, trudno obecnie dostępnych, prac dotyczących prawnych aspektów wojny w powietrzu, które zgromadził w ramach pisania swojej dysertacji. Werner Froelich z Heeresgeschichtliches Museum we Wiedniu przybliżył mi sprawę wczesnych prób wykorzystania balonów na wojnie, jakie podjęli Austriacy. Monica Malgarini, również z Uniwersytetu Obrony NATO, pomogła mi w gromadzeniu materiałów dotyczących wojny włosko-tureckiej z 1911 roku. Hava Noventern, która prowadzi Bibliotekę Edelstein na Uniwersytecie Hebrajskim, pomogła mi zlokalizować wiele osobliwych publikacji poświęconych początkom lotnictwa. Eva Reineke, była pracownica Deutsches Museum w Monachium, okazała się niezwykle pomocna w wyszukiwaniu materiałów o pionierze awiacji Wilhelmie Bauerze. Mój długoletni przyjaciel Robert Tómes z Waszyngtonu dodawał mi otuchy i dostarczał książki w chwili, gdy już miałem rzucić ręką.

Dr Rivka Yermiash, która oprócz innych licznych zalet posiada licencję pilota i jest ekspertem w dziedzinie lotnisk, była tak uprzejma, że pozwoliła mi na użycie obszernych fragmentów pracy, którą pisze pod moim kierunkiem. Podobnie uczynił Yagil Henkin, którego rozprawa jest prawdopodobnie najlepszym opracowaniem tematu wojny o niepodległość Rodezji. Dwaj moi inni byli studenci, Zeev Elron i Liran Ofek, pomogli mi znaleźć góry materiałów, które z pewnością bym

przeoczyt, gdyby nie oni. Chociaż niektóre z moich próśb o informacje musiały wydać się dziwne tym, którzy musieli im sprostać, ani razu nie spotkałem się z odmową. Wręcz przeciwnie – większość uczyniła wszystko, by mi pomóc, a nawet wyraziła chęć przeczytania tekstu. Niewątpliwie dla wszystkich tych, którzy stracili wiarę w ludzkość, to droga do naśladowania.

Lot samolotu w nowo otwartej szkole latania braci Wright. Dayton, Ohio, maj-lipiec 1910
(LOC)

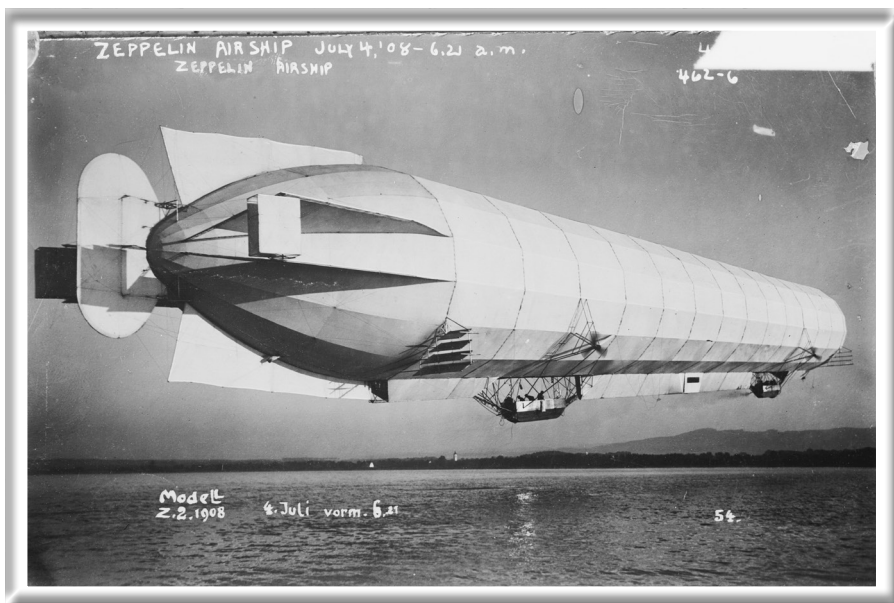

CZĘŚĆ I

W przestworza 1900–1939

Jakie były początki lotnictwa wojskowego, jaki wpływ wywarło ono na przebieg I wojny światowej i w jaki sposób rozwijało się podczas „dwudziestoletniego zawieszenia broni”? Odpowiedzi na niektóre z tych pytań są dobrze znane, natomiast wiele innych zaginęło w czasie bądź przepadło w zakurzonych archiwach. Poniżej odpowiemy na nie pokrótce, rozpoczynając od samego początku dziejów lotnictwa i docierając aż do lat bezpośrednio poprzedzających wybuch II wojny światowej.

Zeppelin LZ 4 w locie nad wodą, 4 VII 1908
(LOC)

ROZDZIAŁ 1

Prekursorzy i początki

Praktycznie rzecz biorąc można przyjąć, że loty załogowe zapoczątkowali bracia Joseph i Étienne Montgolfier, Francuzi, którzy w 1783 roku dali pierwsze publiczne pokazy balonów na ogrzane powietrze. Benjamin Franklin, amerykański ambasador we Francji w tymże roku, był świadkiem jednego z załogowych lotów balonu braci Montgolfier i wyraził później nadzieję, że ta nowa technika zostanie użyta w pokojowych celach. Wiek później astronom Camille Flammarion napisał o tych pionierskich lotach: *Żaden wynalazek w całej historii ludzkości nie został przyjęty z takim entuzjazmem. Nigdy jeszcze ludzki geniusz nie odniósł większego triumfu. Nauki matematyczne i fizyczne zyskały oszałamiające potwierdzenie. (...) Człowiek okiełznał siły przyrody. (...) triumfalnie objął władanie nad niebiosami*².

W tym samym roku Jacques Charles wynalazł balon napełniany wodorem, który niemal natychmiast zastąpił mniej wydajny balon na ogrzane powietrze. Wodór został krótko wcześniej odkryty przez brytyjskiego naukowca Henry'ego Cavendisha. Jego masa równa była zaledwie 7% masy powietrza o tej samej objętości i znany był jako „palne powietrze”.

² C. Flammarion, *Mes voyages aériens*, Paris 1894, s. 90–91.

Wykaz skrótów

- ABM (Anti-Ballistic Missile) – raketowy pocisk przeciwbalistyczny
- AEC (Atomic Energy Commission) – Komisja Energii Atomowej
- ARVN (Army of the Republic of Viet Nam) – Wojska Lądowe Republiki Wietnamu
- ASAT (Anti-Satellite weapons) – pocisk przeciwsatelitarny
- ATO (Air Tasking Order) – rozkaz bojowy dla sił powietrznych
- AWACS (Airborne Warning And Control System) – lotniczy system wykrywania i naprowadzania
- CAS (Close Air Support) – bezpośrednie wsparcie lotnicze
- CEP (Circular Error Probability) – deklarowany kołowy błąd trafienia
- ELAS (Ellinikos Laikos Apeleftherotikos Stratos) – Grecka Ludowa Armia Wyzwoleńcza
- ELINT (Electronic Intelligence) – rozpoznanie elektroniczne
- EMP (ElectroMagnetic Pulse) – impuls elektromagnetyczny
- FAA (Fleet Air Arm) – brytyjskie lotnictwo morskie (dosł. oddział lotniczy floty)
- FLIR (Forward-Looking Infra-Red) – czujnik obserwacji w podczerwieni
- FLN (Front de Libération Nationale) – Front Wyzwolenia Narodowego
- FMLN (Frente Farabundo Martí de Liberación Nacional) – Front Wyzwolenia Narodowego im. Farabundo Martí

- FOBS (Fractional Orbit Bombardment System) – system bombardowania z orbity
szczątkowej
- GPS (Global Positioning System) – globalny system nawigacji (satelitarny)
- HAPDB (High-Altitude Precision Daylight Bombing) – precyzyjne bombardowanie
dzienne z dużego pułapu
- HUD (Head-Up Displays) – wyświetlacz przezierny
- ICBM (Intercontinental Ballistic Missile) – balistyczny pocisk międzykontynentalny
- IRBM (Intermediate-Range Ballistic Missile) – pocisk balistyczny pośredniego zasięgu
- JCAE (Joint Commission on Atomic Energy) – Połączona Komisja Kongresu
ds. Energii Atomowej
- JCS (Joint Chiefs of Staff) – Połączony Komitet Szefów Sztabów
- JDAM (Joint Directed Attack Munition) – wspólna amunicja ataku bezpośredniego
- JTG (Joint Targeting Group) – Połączona Grupa Wyboru Celów
- JSTAR (Joint Surveillance and Target Attack Radar System) – połączony radarowy
system obserwacji i wskazywania celów
- MAC (Merchant Aircraft Carrier) – dosł.: lotniskowce handlowe; lotniskowce
eskortowe pływające pod banderą floty handlowej
- MAD (Mutual Assured Destruction) – wzajemnie zapewnione zniszczenie
- MARV (MAneuverable Re-entry Vehicle) – głowica manewrująca pocisku balistycznego
- MIRV (Multiple Independent Re-entry Vehicles) – pocisk balistyczny o kilku
głowicach bojowych niezależnie kierowanych do różnych celów
- MRV (Multiple Re-entry Vehicles) – pocisk balistyczny z kilkoma ładunkami
wycelowanymi w jeden cel
- NASA (National Aeronautics and Space Administration) – Narodowa Agencja
Aeronautyki i Przestrzeni Kosmicznej
- NATO (North Atlantic Treaty Organization) – Pakt Północnoatlantycki
- NNSA (National Nuclear Security Administration) – Zarząd Narodowego
Bezpieczeństwa Nuklearnego
- OODA (Observe-Orient-Decide-Act) – obserwuj, orientuj się, decyduj, działaj
- OWP – Organizacja Wyzwolenia Palestyny
- PGM (Precision-guided munitions) – amunicja naprowadzana precyzyjnie
- PAL (Permissive Action Links) – zabezpieczenie broni jądrowej przed
nieautoryzowanym użyciem

RAF (Royal Air Force) – Królewskie Siły Powietrzne
RAND (Research and Development) – badania i rozwój
RDF (Radio Direction Finding) – radionamierzenie
RFC (Royal Flying Corps) – Królewski Korpus Powietrzny
RMA (Revolution in Military Affairs) – rewolucja w wojskowości
RNAS (Royal Navy Air Service) – Służba Lotnicza Królewskiej Marynarki Wojennej
RPV (Remote Piloted Vehicle) – statek powietrzny zdalnie sterowany
SAC (Strategic Air Command) – Dowództwo Lotnictwa Strategicznego
SALT (Strategic Arms Limitation Treaty) – układ o ograniczeniu zbrojeń strategicznych
SAM (Surface-to-Air missile) – pocisk przeciwlotniczy
SIGINT (SIGnal INTelligence) – rozpoznanie środków łączności
SIOP (Single Integrated Operations Plan) – zintegrowany plan operacyjny
SLBM (Submarine-Launched Ballistic Missile) – pocisk balistyczny wyrzucany z okrętu podwodnego
STOL (Short Take-Off and Landing) – krótki start i lądowanie
TAC (Tactical Air Command) – Dowództwo Lotnictwa Taktycznego
TERCOM (TErrain COntour Matching) – dopasowanie konturu terenu
TRADOC (Training and Doctrine Command) – Dowództwo Szkolenia i Doktryny
UAV (Unmanned Airborne Vehicle) – bezzałogowy aparat latający
USAAC (United States Army Air Corps) – Korpus Lotnictwa Wojsk Lądowych Stanów Zjednoczonych
USAAF (United States Army Air Forces) – Siły Powietrzne Wojsk Lądowych Stanów Zjednoczonych
USAF (United States Air Force) – Siły Powietrzne Stanów Zjednoczonych
VTOL (Vertical Take Off and Landing) – pionowy start i lądowanie
WWMCCS (World Wide Military Command and Control System) – globalny wojskowy system dowodzenia i kontroli
WWS (Wojenno-Wozuszyje Siły) – Lotnictwo Wojskowe ZSRS
ZANLA (Zimbabwe African National Liberation Army) – Afrykańska Narodowa Armia Wyzwoleńcza Zimbabwe
ZIPRA (Zimbabwe People's Revolutionary Army) – Ludowa Armia Rewolucyjna Zimbabwe

Skorowidz

- A-1, -4, *zob.*: Douglas
A-4, *zob. też*: V-2
A-6, *zob.*: Grumman
A-10, *zob.*: Fairchild Republic
A-37, *zob.*: Cessna
Abd al-Rahman al-Dżabarti 19
ABM, *zob.*: pocisk antyrakietowy
Abraham Lincoln, lotniskowiec 354
Abrams, Creighton, gen. 486
Abu Agheila 390
AC-47, *zob.*: Douglas
AC-130, *zob.*: Lockheed
Aden 453
Admirał Gorszkow, lotniskowiec 346
Admirał Kuzniecowa, lotniskowiec 346
AEC, *zob.*: Komisja Energii Atomowej
Aegis, system 330
Aérospatiale Alouette II, lekki śmigłowiec 493, 501, 529
Aérospatiale Alouette III, lekki śmigłowiec 529
Aérospatiale Super Frelon, śmigłowiec transportowy 383
Afganistan 286, 305, 309, 351, 352, 453, 496, 526, 532–536, 538, 540, 544–547, 549, 564, 567, 573
Afryka 89, 115, 118, 364, 494
Afrykańska Narodowa Armia Wyzwolenia Zimbabwe (ZANLA) 528, 582
Afryka Południowa 22, 266, 454
Afryka Północna 170, 182, 195, 496, 556
AH-1, *zob.*: Bell
AH-64 Apache, *zob.*: Boeing
Air University 500
Air War College 245
Akagi, lotniskowiec 105
Albania 49, 143
Alegi, Gregory 10, 33

- Alexander, Edward Porter, gen. 21
- Algier 487, 494
- bitwa o 496
- Algieria 182, 487, 488, 489, 491–496, 529, 532
- Al-Kaida 546, 559
- Al Kut 567
- Allenby, Edmund 73
- Alouette, *zob.*: Aérospatiale
- Alpha Jet, *zob.*: Dassault/Dornier
- Alzacja 55
- Alksnis, Jakow I. 83
- Ameryka Północna 181
- Amin, Hafizullah 533
- Amiot 158
- Amritsar 457
- Amsterdam 18
- amunicja naprowadzana precyzyjnie (PGM) 257, 323, 324, 581
- Anderson, Orville Arson 232, 246
- Anglia, *zob.*: Wielka Brytania
- Angola 345
- Antoinette, samolot 29
- Arabia Saudyjska 352, 415, 426, 428, 430, 441
- Arafat, Jaser 540
- Ardeny, ofensywa w 196
- Arendal 134
- Argentyna 346, 355, 357
- Argus, lotniskowiec 105
- Ark Royal, lotniskowiec 59
- Armée de l’Air 120, 136
- powstanie 89
- w Algierii 491, 495
- Armia Czerwona 83, 92, 94, 95, 101, 117, 126, 127, 148, 150, 151, 153, 169, 199, 251, 327, 533
- Armitage, Michael 231, 284, 518, 561
- Arnhem 7, 204, 326
- Arnold, Henry H. (Hap) 120, 185, 225
- ARVN, *zob.*: Wojska Lądowe Republiki Wietnamu
- AS-5 Kelt (KSR-2), pocisk manewrujący 406
- AS-6 Kingfish (KSR-5), pocisk powietrze-powierzchnia 330
- ASAT, *zob.*: pocisk przeciwsatelitarny
- Ashmore, Edward 56
- Athos, statek 492
- Atlantyk 79, 104, 107, 108, 166, 173, 180, 182, 218, 259, 330, 331, 341, 348, 427, 438, 482
- ATO, *zob.*: rozkaz bojowy dla sił powietrznych
- Australazja 339
- Australia 213, 215, 220, 221, 346
- Austria 29
- Austro-Węgry 30, 58, 67
- Avenger, *zob.*: Grumman
- Aviano 335
- Avranches 195
- Avro Lancaster, samolot bombowy 100, 183, 492
- Avro Lincoln, samolot bombowy 478
- Avro Vulcan, bombowy 265, 356, 360
- AWACS 344, 355, 391, 517, 580
- indyjski 402

- izraelski 539
- użycie w Iraku 431, 517
- Azja 115, 205, 238
- Azja Południowo-Wschodnia 209, 213, 220, 339, 503, 515, 522
- Azja Wschodnia 339, 347
- B-1, *zob.*: Rockwell
- B-2, *zob.*: Northrop
- B-17, -29, -47, -52, *zob.*: Boeing
- B-24, *zob.*: Consolidated
- B-25, -70, *zob.*: North American
- B-26, -66, *zob.*: Douglas
- B-36, -58, *zob.*: Convair
- B-57, *zob.*: English Electric
- badania i rozwój (RAND) 295, 497, 582
- Badham, John 337
- Badoglio, Pietro 451
- Bagdad 131, 410, 413, 419, 424, 429, 442–444, 545, 549, 550
- Baldwin, Stanley 86
- Ball, Albert 7
- Ball, George 232
- balon, pierwsze próby użycia militarne-
go 19–20
- podczas oblężenia Paryża 22
- podczas wojny secesyjnej 20–21
- przyjęty do uzbrojenia 22–23
- w fantastyce 20
- w I wojnie światowej 43
- Bałkany 143
- Bangladesz 402, 403
- Barcelona 117
- Bashur 442
- Batumi 116
- Bauer, Wilhelm 10
- Beatty, David 60
- Beaufre, André 265, 557
- Beehler, William H. 33, 34, 37, 39
- Bejrut 362, 363, 540, 541, 544
- Bekaa, dolina 306
- Belfort 53
- Belgia 23, 29, 30, 137, 258
- Belgrad 144, 436
- Bell 205, śmigłowiec 529
- Bell AH-1 Cobra 281
- Bell Boeing V-22 Osprey, zmienno-
płat wielozadaniowy 283
- w literaturze 334
- Bell H-13, śmigłowiec 493
- Bell UH-1 Iroquois (Huey), śmigłowiec
transportowy 501, 529
- Ben Bella, Ahmed 496
- Ben David, Mosze 10
- Beneluks 140
- Bengazi 34
- Bennett, Ernest N. 39
- Bergen 16, 134, 135
- Berlin 26, 33, 40, 141, 164, 172, 189, 190, 202, 280, 556
- Besançon 53
- Bethmann-Hollweg, Theobald von 70
- Beumelburg, Werner 119
- bezpośrednie wsparcie lotnicze (CAS)
50, 72, 73, 83, 84, 89, 119, 138, 149, 185, 198, 478, 580

- w Korei 374
- z lotniskowców 343
- bezzałogowy aparat latający (UAV) 277, 285, 287, 306–311, 362–364, 404, 435, 541, 542, 548, 551, 552, 571, 572, 574, 576, 582
- Białoruś 251, 465
- Bien Hoa 504
- Bigeard, Marcel 494
- Bikini, atol 364, 365
- Birma 208, 209, 454, 474, 500
- Birmingham 189, 331
- Birnes, William 333
- Bishop, William 49, 50
- Bitwa o Anglię 121, 140–142, 169, 457
- Bitwa o Atlantyk 180–182
- bitwa powietrzno-lądowa 320–321, 324, 325
- Blackett, Patrick M.S. 174
- Blenheim, *zob.*: Bristol
- Blériot XI, samolot 29, 30
- Bliski Wschód 50, 89, 253, 339, 384, 392, 393, 395, 398, 424, 440, 453, 456, 557
- Blitz 89, 141–142
- Blücher, Gebhard Leberecht von 19
- Boeing Corporation 221, 275
- Boeing 377 Stratocruiser, transportowy 396
- Boeing 707, użycie przez Izraelczyków w Entebbe 418
- Boeing AH-64 Apache, śmigłowiec szturmowy 434, 567
- Boeing B-17 Flying Fortress, bombowiec 99, 164, 165, 169, 184, 210, 222, 283, 566
- Boeing B-29 Superfortress, bombowiec 100, 206, 259, 260, 264, 283, 485, 566
- bombardowanie Japonii 222, 223, 225
- gotowość operacyjna 221
- rezygnacja z użycia w Indochinach 485
- wojna w Korei 349, 371, 376, 377
- zrzućenie bomby atomowej 7, 226–227
- Boeing B-47 Stratojet, bombowiec 260, 290, 317
- Boeing B-52 Stratofortress, bombowiec 260–262, 264, 270, 284, 290, 317, 337, 563, 566
- nigdy nieużyty zgodnie z przeznaczeniem 256, 264
- w Afganistanie 545
- w Kosowie 434, 437
- w Wietnamie 319, 515, 516, 517, 518, 519, 521
- w Zatoce Perskiej 425, 427, 430
- Boeing C-17 Globemaster III, transportowy 278, 442, 526, 545, 573
- Boeing CH-47 Chinook, śmigłowiec transportowy 501
- Boeing X-37B, bezzałogowy pojazd kosmiczny 296
- Boeing X-40, bezzałogowy pojazd kosmiczny 296

- bombardowania strategiczne 89, 119, 120, 127, 168
- podczas I wojny światowej 52–54, 57, 69–71
- wg Douheta 82
- bombardowanie z lotu wznoszącego 226
- bombardowanie z orbity szczątkowej (FOBS) 297, 581
- Bomber Command 92, 93, 182, 183, 186, 197
- Bonaparte, *zob.*: Napoleon
- Bośnia 466
- Boulogne 17
- Boyd, John 10, 94, 117, 124, 152, 162, 269, 372, 373, 491, 514, 561
- Bradbury, Ray 328
- Bradley, Omar 244
- Braun, Wernher von 233, 288
- Brazylia 346, 347
- Brenner, przełęcz 193
- Breżniew, Leonid 533
- Briańsk 150
- Briggs, Harold 479
- Bristol Blenheim, bombowiec 124, 183
- Brodie, Bernard 234, 235, 570
- Brytyjskie, Wyspy 61, 63, 134, 193
- Brześć Litewski 116
- Bull Run 21
- Bulwark, lotniskowiec 368
- bunt admirałów 233
- Busher, reaktor 335
- Bush, George W. 298, 334, 439, 441, 445, 571
- Butler, George L. gen. 318
- C-5, -141, *zob.*: Lockheed
- C-7, *zob.*: De Havilland
- C-17, *zob.*: Boeing
- C-47, *zob.*: Douglas
- C-119, -123, *zob.*: Fairchild
- C-130, *zob.*: Lockheed
- Caetano, Marcelo 532
- Caldera, Joseph 485
- Cambrai, bitwa pod 72
- Canberra, lotniskowiec 361
- Caneva, Carlo gen. 34, 38
- Canning, Bill 359
- Carycyn 117, *zob. też.*: Stalingrad
- CAS, *zob.*: bezpośrednie wsparcie lotnicze
- Catalina, *zob.*: Consolidated
- Cavendish, Henry 15
- CEP, *zob.*: deklarowany kołowy błąd trafienia
- Cessna 337 Skymaster 530
- Cessna A-37 Dragonfly, szkolny/ szturmowy 501, 538
- Cessna O-1 Bird Dog, obserwacyjny 500
- Cessna O-2 Skymaster, obserwacyjny 500, 538
- Cessna T-37, szkolny 518
- Cessna T-41 Mescalero, szkolny 500
- Cessna U-17 Skywagon, lekki wielozadaniowy 500
- CH-47, *zob.*: Boeing
- CH-53, *zob.*: Sikorsky

- Chain Home 140
 Chakri Naruebet, lotnikowiec 361
 Chalatenango 538
 Chałchyn-Goł 101, 123
 Chamberlain, Neville 88
 Charków 150
 Charles, Jacques 15
 charliery 15–16, 18
 Chennault, Claire 122
 Chesapeake, Zatoka 74
 Chiny 26, 87, 93, 109, 121–123, 153, 207–209, 211, 219, 221, 223, 238, 241, 252, 262, 277, 298–300, 346, 347, 349, 361, 375, 376, 378, 480, 484, 486, 565, 572
 Chomeini, Ruhollah 413, 416
 Chorwacja 467
 Chruszczow, Leonid 77
 Chruszczow, Nikita 77, 237
 Chunking 122
 Churchill, Winston 57, 58, 68, 141, 176, 211, 231, 393, 453, 456, 479
 Ciano, Galeazzo 77, 143
 Ciołkowski, Konstanty 295
 Clancy, Tom 331–335, 337
 Clark, Wesley 435, 436
 Clausewitz, Carl von 8, 9, 94, 138, 235, 445
 Clemenceau, Georges 242
 Clinton, Bill 240, 433
 Coandă, Henri 258
 Coastal Command 92, 93, 171, 173, 180, 182, 183
 Cochran, Jacqueline 577
 Commando Supremo 90
 Congreve, William 288
 Consolidated B-24 Liberator, bombowiec 7, 166
 Consolidated PBY Catalina, łódź latająca 492
 Consolidated-Vultee Privateer, bombowiec 492
 Constellation, lotnikowiec 350, 354
 Convair B-36, bombowiec 259, 260, 316
 Convair B-58 Hustler, bombowiec 262
 Convair F-102 Delta Dagger, myśliwski 267, 503
 Convair F-106 Delta Dart, myśliwski 267, 558
 Coolidge, Calvin 462
 Corbett, Julian 64, 107
 Cougar, *zob.*: Grumman
 Coumatos, Michael 333
 Courageous, lotnikowiec 105
 Coventry 189, 241
 Crozier, William 24, 25
 Crusader, *zob.*: Vought
 Curtiss P-40 Warhawk, myśliwski 207
 Curtiss Robin, lekki samolot 261
 Curtiss SB2C Helldiver, pokładowy bombowiec nurkujący 475
 Cuxhaven 28, 59, 64
 CV-22, *zob.*: Bell Boeing
 Cyrenajka 451
 Czang Kaj-szek 496
 Czarnogóra 433

- Czechosłowacja 88
- Czindici zaopatrywani z powietrza 208–209
- Czyngis Chan 383
- Dajan, Mosze 209, 350, 507
- Dakota, *zob.*: Douglas
- Daleki Wschód 170, 207, 212
- Damaszek 388, 409, 410, 540, 541
- Dania 133, 134, 186
- Dardanele 59, 64
- Darwin 220
- Dassault-Breguet Super Étendard, myśliwski pokładowy 357, 358
- Dassault/Dornier Alpha Jet 420
- Dassault Mirage F-1, myśliwsko-bombowy 414, 420
- Dassault Mirage III, myśliwski 267, 357, 358, 384, 388, 391, 396, 425
- w wojnie Jom Kippur 406
- Dassault Mirage IV, bombowiec 265
- Dassault Mirage 5, myśliwski 396
- Dassault Mystère IV, myśliwsko-bombowy 267
- w Algierii 489
- w kryzysie sueskim 380
- w wojnie indyjsko-pakistańskiej 381, 382
- Dassault Ouragan, myśliwsko-bombowy 266, 380, 538
- Dassault Rafale 273
- Dassault Super Mystère, myśliwsko-bombowy 383, 396
- Dauntless, *zob.*: Douglas
- Dayton 12
- DC-3, *zob.*: Douglas
- Dean, Gordon 246
- De Havilland C-7 Caribou, transportowy 501
- De Havilland DH-4, bombowiec 74
- De Havilland Mosquito, rozpoznawczy/lekki bombowiec 99, 170, 266, 379
- De Havilland Vampire, myśliwski 381, 530
- deklarowany kołowy błąd trafienia (CEP) 290, 304, 580
- Demiańsk 200
- Demokratyczna Armia Grecji, *zob.*: Grecka Ludowa Armia Wyzwoleńcza (ELAS)
- Denfeld, Louis E. 233
- Derna 34
- desant lotniczy 410, 442
- kawalerii powietrznej 506–507
- na Kretę 145–146
- na Sycylię 183, 203
- niemiecki w 1940 136–137
- niewykorzystany w Algierii 494
- początki 85
- w Dien Bien Phu 484–486
- w działaniach przeciwpartyzanckich 448, 466–468, 483
- w kryzysie sueskim 380
- Devastator, *zob.*: Douglas
- Dewoitine D.520, myśliwski 136
- DH-4, *zob.*: De Havilland

- Diego Garcia, wyspa 352, 427
 Dien Bien Phu 484–486, 494, 499
 Dill, John 460
 Dimona 388
 Doolittle, Jimmy 221
 dopasowanie konturu terenu
 (TERCOM) 304, 582
 Dornier Do 17, bombowiec 185, 280
 Douglas A-1 Skyraider 348, 489, 501,
 504
 Douglas A-4 Skyhawk, lekki bombowiec
 344, 346, 357, 396, 404, 539
 — w wojnie falklandzkiej 277, 357,
 358, 359
 — w wojnie Jom Kippur 405, 411
 Douglas AC-47 „Spooky”, ciężki
 samolot wsparcia 538
 Douglas B-26 Invader, bombowiec 481,
 490
 Douglas B-66 Destroyer, rozpoznawczy
 498
 Douglas C-47 Skytrain/Dakota,
 transportowy 278, 474, 481
 — nad Dien Bien Phu 484
 — w Algierii 490
 — w Rodezji 529, 531
 — w Wietnamie 501
 Douglas DC-3, pasażerski 495,
 zob. też: Douglas C-47
 Douglas SBD Dauntless, pokładowy
 bombowiec nurkujący 216, 487
 Douglas TBD Devastator 214
 Douglas, Sholto 50
 Douhet, Giulio 81–85, 103, 111, 120,
 139, 184, 220, 315, 322, 323, 431,
 447, 470, 514, 523
 Dowding, Hugh 457
 Dowództwo Lotnictwa Strategicznego
 (SAC) 244, 250, 260–262, 287,
 317–320, 322, 374, 500, 558, 582
 Dowództwo Lotnictwa Taktycznego
 (TAC) 319, 582
 Dowództwo Szkolenia i Doktryny
 (TRADOC) 320, 321, 582
 Draken, *zob.:* Saab
 Drezno 189, 224, 241, 556
 dron, *zob.:* bezzałogowy aparat latający
 (UAV)
 Dr. Strangelove or: How I Learned to
 Stop Worrying and Love the Bomb
 (film) 248, 337
 Drvar 448, 466
 Dunkierka 53, 138
 E-1, -2, *zob.:* Grumman
 Eaker, Ira 184
 Eben Emael, twierdza 137
 Egersund 134
 Egipskie Siły Powietrzne 380, 384, 385,
 388, 390, 396, 398, 407, 410
 Egipt 19, 143, 266, 379, 388, 389, 396,
 399, 410, 411, 432, 458, 488, 494
 Eisenhower, Dwight 193, 194, 226,
 233, 242, 246–249, 262, 263, 277,
 295, 318, 375, 485, 502
 Eisenhower, lotnikowiec 436

- Ejlat 418
 El Alamein, bitwa pod 146, 393
 El-Arish 390
 ELAS, *zob.*: Grecka Ludowa Armia
 Wyzwoleńcza
 ELINT, *zob.*: wywiad elektroniczny
 (ELINT)
 Ellington, Edward 459
 Elron, Zeev 10
 EMP, *zob.*: impuls elektromagnetyczny
 energia manewrowości 269
 Engadine, transportowiec
 wodnosamolotów 60
 English Electric Canberra, bombowiec
 266, 381, 501, 504, 530
 Enola Gay 226, 227
 Entebbe 418, 419
 Enterprise, lotniskowiec 403, 436
 Enthoven, Alain 521
 Essex, lotniskowce typu 217
 Etiopia 22
 Eurofighter Typhoon 273, 559
 Europa 24, 28, 85, 120, 135, 144, 148, 170,
 182, 187, 192, 193, 204, 207, 222,
 223, 226, 232, 245, 289, 324, 325,
 329, 330, 332, 339, 463, 468, 556, 567
 Europa Zachodnia 327, 329
 Exocet, pocisk przeciwokrętowy 358,
 414
 F4U, *zob.*: Vought
 F-5, *zob.*: Northrop
 F6F, 8F, 9F, *zob.*: Grumman
 F-8, *zob.*: Vought
 F-9, -14, *zob.*: Grumman
 F-16, -111, *zob.*: General Dynamics
 F-80, -104, -117, *zob.*: Lockheed
 F-84, -105, *zob.*: Republic
 F-86, F-100, *zob.*: North American
 F-102, -106, *zob.*: Convair
 F/A-22, F-35, *zob.*: Lockheed Martin
 Fairchild C-119 Flying Boxcar,
 transportowy 481, 485, 501
 Fairchild C-123 Provider, transportowy
 501
 Fairchild Republic A-10 Thunderbolt II
 (Warhog), samolot bezpośredniego
 wsparcia 321, 430, 565
 Fairey Swordfish, torpedowy 181
 Fair Oaks 21
 Fajr, pocisk raketowy 543
 Falcon, *zob.*: Hughes
 Farnborough 29
 Feldflugwesen 69
 Fezzan 451, 452
 Fi 156, *zob.*: Fieseler
 Fiat CR.32, myśliwiec 114
 Fieseler Fi 156, łącznikowy 280
 Fighter Command 92, 139, 197, 457
 Filipiny 108, 211, 215
 Finlandia 124, 152
 Flammarion, Camille 15
 Fleet Air Arm 102, 580
 FLIR 431, 580
 FLN, *zob.*: Front de Libération Nationale
 Floryda 312

- Flying Fortress, *zob.*: Boeing
 FMLN, *zob.*: Front Wyzwolenia
 Narodowego im. Farabundo Martí
 Foch, lotnikowiec 346
 Focke-Wulf Fw 61, śmigłowiec 280
 Focke-Wulf Fw 190, myśliwski 186
 Fokker, Anton 44
 Fokker D XXI, myśliwski 124
 Folland Gnat, szkolny 381, 402
 Fonck, Rene 48
 Fort Worth 7
 fotografowanie z balonu 20
 Fouga CM.170 Magister, szkolny 390
 Francja 15, 16, 22, 23, 29–31, 34, 42,
 48, 50, 63, 64, 66–68, 76, 88, 95,
 96, 101, 104, 111, 135, 137–140,
 157–159, 186, 194–196, 238, 251,
 253, 266, 298, 321, 346, 361, 376,
 379, 418, 434, 436, 466, 483, 488,
 489, 493, 494, 505, 549
 Franco, Francisco 117, 118
 Franklin, Benjamin 15
 Fredericksburg 21
 Froelich, Werner 10
 Front de Libération Nationale (FLN) 487,
 488, 489, 491, 492, 495, 496, 580
 Front Wyzwolenia Narodowego im. Fa-
 rabundo Martí (FMLN) 538, 580
 Furious, lotnikowiec 63
 Fw 61, 190, *zob.*: Focke-Wulf

 Galaxy, *zob.*: Lockheed
 Galbraith, John Kenneth 232
 Gallipoli 49, 63
 Galtieri, Leopoldo 356
 Galula, David 496, 497
 Gambetta, Leon 22
 Garros, Roland 44
 Gates, Robert 275, 552, 559
 Gaulle, Charles de 396, 494, 496
 Gay, George H. 215
 General Belgrano, krążownik 357
 General Dynamics F-16 Fighting
 Falcon, myśliwsko-bombowy 269,
 271, 274, 276, 285, 330, 343, 344,
 418, 420, 539, 550, 558, 565, 566
 General Dynamics F-111 Aardvark,
 wielozadaniowy 269, 513, 514,
 522, 558
 Genewa 499
 Gerald R. Ford, lotnikowiec 342
 Ghazi, okręt podwodny 365
 Giap, Nguyen Vo 482, 484–486, 495,
 496, 518, 522, 524, 546
 Gibraltar 18, 142
 Global Hawk, *zob.*: Northrop
 Grumman
 globalny wojskowy system dowodzenia
 i kontroli (WWMCCS) 250, 582
 Global Positioning System (GPS) 296,
 297, 304, 423, 425, 445, 581
 Glorious, lotnikowiec 105
 — zatopienie 110
 Gloster Meteor 258, 266, 283, 380
 głowica manewrująca pocisku balistycz-
 nego (MARV) 294, 581

- Goddard, Robert 288
- Goebbels, Joseph 189
- Goeben, krążownik liniowy 64
- Goff, James 187
- Goldwater, Barry 249
- Goodpaster, Andrew 248
- Goose, *zob.*: Grumman
- Gorbaczow, Michaił 346
- Göring, Hermann 50, 91, 102, 118,
129, 133, 141, 147, 160, 169, 182,
199, 288, 468
- Gorszkow, Siergiej 345, 346
- GPS, *zob.*: Global Positioning System
- Graziani, Rodolfo 451, 452
- Grecja 143–145, 464, 474, 476
- Grecka Ludowa Armia Wyzwolenicza
(ELAS) 474, 476, 580
- Greckie Lotnictwo Wojskowe 474–476
- Greczko, Andriej 237
- Grenlandia 181, 261
- Grinnell-Milne, Duncan 33
- Gripen, *zob.*: Saab
- Grouch, Emmanuel 19
- Groves, Leslie 240, 243
- Grumman A-6 Intruder, samolot
szturmowy 354, 430
— w Wietnamie 522
- Grumman E-1 Tracer, AWACS 517
- Grumman E-2 Hawkeye, AWACS 517
- Grumman F6F Hellcat, myśliwski
pokładowy 218
- Grumman F8F Bearcat, myśliwski
pokładowy 481, 501
- Grumman F-9 Cougar, myśliwski
pokładowy 344
- Grumman F9F Panther, myśliwski
pokładowy 344
— w Korei 349
- Grumman F-14 Tomcat, myśliwski
pokładowy 344
— w wojnie iracko-irańskiej 413
- Grumman G-21 Goose, transportowy 492
- Grumman TBF Avenger, torpedowo-
-bombowy 492
- Gry wojenne, film 337
- Guam 261, 515, 518, 519
- Guazapa 538
- Guderian, Heinz 557
- Guernica, bombardowanie 87
- Gurney, Henry 479
- Guynemer, Georges 45, 47
- H-13, *zob.*: Bell
- H-19, -34, *zob.*: Sikorsky
- Hackett, John 329, 331, 333, 335
- Hadera 543
- Haga 23, 136, 203
- Haig, Alexander 519
- Hajfa 388
- Hajfong 350, 510, 516, 520, 521
- Halder, Franz 145, 152
- HAL Tejas, myśliwiec pokładowy 361
- Hamburg 16, 26, 27, 118, 189, 224,
241, 416, 556
- Hammond, Grant 10, 80, 269, 438,
514, 561, 578

- Handley Page V/1500, bombowiec 40, 53
 Handley Page Victor, bombowy 265
 Hannibal 383
 Hanoi 480, 481, 483, 510, 511, 516, 521, 523, 524
 Hanoi Hilton 576
 HAPDB, *zob.*: precyzyjne bombardowanie dzienne z dużego pułapu
 Harpoon, pocisk manewrujący 362
 Harrier, wielozadaniowy V/STOL 277, 342, 361, 430
 — w wojnie falklandzkiej 356, 358
 — w Zatoce Perskiej 354
 Harriman, Averell 504
 Harris, Arthur 25, 175, 176, 183, 186, 194, 224, 455, 577
 Harry Truman, lotniskowiec 354
 Harvard, *zob.*: North American
 haska konferencja rozbrojeniowa 23–25
 Hawaje 108, 209, 215, 221, 512
 Hawk, pocisk przeciwlotniczy 383, 388, 429
 Hawker Hunter 267, 381, 389, 530
 Hawker Hurricane, myśliwski 98, 139
 Hawker Sea Hawk, myśliwiec 368
 Hawker Typhoon 178, 195
 Heath, Donald 482
 Heinkel He 111, w Hiszpanii 119
 Hellcat, *zob.*: Grumman
 Helldiver, *zob.*: Curtiss
 Hellfire, pocisk powietrze-ziemia 281, 543
 Hell's Angels, film 77
 Helsinki 125
 Henkin, Yagil 10, 529, 531
 Henschel Hs 123 135
 Hercules, *zob.*: Lockheed
 Hermes, lotniskowiec (1924) 105
 Hermes, lotniskowiec (1959) 356
 Hermon, góra 406
 Hezbollah 309, 334, 336, 541–544
 Himalaje 208, 221
 Hindenburg, Paul von 42, 70
 Hirohito, cesarz 207
 Hiroszima 7, 129, 224, 226, 227, 241, 243, 326, 328, 339, 556
 Hiszpania 22, 87, 118–122, 125, 127, 261, 346, 361, 434
 hiszpańska wojna domowa 117–121
 Hitler, Adolf 51, 84, 96, 102, 107, 112, 117–119, 129, 136, 137, 140, 141, 144, 146, 147, 152, 153, 160, 161, 176, 185, 189, 200, 258, 280, 288, 303, 466
 Ho Chi Minh 480, 496, 499, 502
 Ho Chi Minha, szlak 511
 Hoffman, Bruce 455, 497
 Hoffmann, Max von 43
 Holandia 23, 346
 Holloway, James 365
 Honecker, Erich 237
 Hoover, Herbert 125
 Horner, Charles 427, 432, 542
 Hornet, lotniskowiec 214, 221
 Hornet, samolot, *zob.*: McDonnell Douglas
 Hosho, lotniskowiec 105

- HUD, *zob.*: wyświetlacz przezierny
 Huey Cobra, *zob.*: Bell
 Hughes AIM-4 Falcon, pocisk
 powietrze-powietrze 514
 Hughes, Howard 77
 Hunter, *zob.*: Hawker
 Hurricane, *zob.*: Hawker
 Husajn, król Jordanii 389
 Husajn, Saddam 351, 352, 354, 412,
 415, 418, 423, 425, 426, 428–432,
 434, 439–443, 445, 545, 550, 553,
 568
 al-Hussein, pocisk ziemia-ziemia 416,
 426, *zob. też.*: Scud
 Huxley, Aldous 280, 328

 I-16, *zob.*: Polikarpow
 I-17, *zob.*: Polikarpow
 IAI Kfir, myśliwski 539, *zob. też.*:
 Dassault Mirage 5
 IAI Nesher, myśliwski 357, 358, *zob.*
 też.: Dassault Mirage 5
 ICBM, *zob.*: pocisk balistyczny
 Iljuszyn Il-2, szturmowy 164, 165
 Iljuszyn Il-4, bombowiec 164
 Iljuszyn Il-10, szturmowy 369
 Iljuszyn Il-28, bombowiec 266, 380,
 503
 Imperium Brytyjskie, *zob.*: Wielka
 Brytania
 impuls elektromagnetyczny (EMP)
 294, 299, 580
 Inchas 368

 Inchon 349, 370
 Indie 208, 221, 238, 241, 252, 277,
 287, 293, 294, 298, 300, 311, 346,
 382, 402, 403, 404, 454, 457, 500
 Indie Wschodnie 211
 Indochiny 22, 211, 480, 483, 487,
 489, 492, 494, 500, 506, 532, 560
 Indomitable, lotniskowiec 212
 Indyjskie Siły Powietrzne 381, 402, 403
 Inoue, Shigeyoshi 213
 Intruder, *zob.*: Grumman
 Invincible, lotniskowiec 356
 Iowa, pancernik 363
 Irackie Siły Powietrzne 428, 440, 441
 Irak 49, 302, 309, 352–355, 362, 389,
 412–415, 417, 423–428, 430, 432,
 433, 436, 438–444, 453, 454, 496,
 517, 532, 541, 544, 545, 549, 550,
 552, 553, 560, 567, 568
 Iran 253, 293, 298, 307, 336, 412–
 415, 417, 424, 428, 542, 571
 IRBM, *zob.*: pocisk balistyczny
 Irlandia 63, 454, 456
 Irlandia Północna 454
 Islandia 181, 331, 332
 Ivri, David 307
 Iwo Jima 226, 360
 Izrael 238, 252, 253, 266, 277, 294,
 297, 298, 310, 334, 336, 379, 391,
 407, 411, 412, 416, 418, 429, 453,
 540, 543
 Izraelskie Siły Powietrzne 396, 397,
 409, 410, 418, 539, 540, 542, 543

- J 35, *zob.*: Saab
- Jaffa 456, 458, 460, 470
- Jaguar, *zob.*: SEPECAT
- Jakowlew Jak-1, myśliwski 154
- Jakowlew Jak-3, myśliwski 369
- Jakowlew Jak-7, myśliwski 369
- Jakowlew Jak-9, myśliwski 369
- Jalu, rzeka 370, 374, 375, 376
- Japonia 26, 29, 90–92, 101, 104, 106–109, 111, 112, 155, 157–159, 162, 166, 167, 205, 209, 215, 220–225, 227, 229, 294, 298, 340, 342, 346, 350, 374–376, 431, 556, 558
- Japońskie, Wyspy 215, 221
- JCAE, *zob.*: Połączona Komisja Kongresu ds. Energii Atomowej
- JCS, *zob.*: Połączony Komitet Szefów Sztabów
- JDAM, *zob.*: wspólna amunicja ataku bezpośredniego
- Jefferson, Thomas 16
- Jemen 453
- Jerozolima 389, 390, 470
- Jodl, Alfred 466
- Johnson, Lyndon 249, 502, 504, 505, 510, 516
- Jordania 389, 395, 453
- JSTAR 425, 430, 444, 581
- JTG, *zob.*: Połączona Grupa Wyboru Celów
- Jugosławia 144, 464, 465, 466, 468, 474, 476, 483, 564
- Junkers Ju 52, transportowy 85, 118, 133, 134, 145, 481, 490
- Junkers Ju 86, rozpoznawczy 170
- Junkers Ju 87, bombowiec nurkujący 98, 99, 102, 119, 133, 138, 148, 151, 280, 565, 575
- Junkers Ju 88, bombowiec 149, 185
- Jupiter, pocisk ziemia-ziemia 233
- jutlandzka bitwa 59–61
- Jünger, Ernst 76
- Kabul 533
- Kaga, lotniskowiec 105
- Kair 386, 396
- Kambodża 503, 506, 511, 517
- kampania na Półwyspie Wirginijskim 21
- Kanada 346
- Kanał Alberta 137
- Kanał La Manche 58, 61, 65, 139
- Kanał Sueski 147, 380, 381, 385, 390, 395–398, 400, 401, 405, 407–410
- Kanaryjskie Wyspy 117
- Kandahar 533
- Kaszmir 382, 402
- Kazachstan 251
- Kenia 418
- Kennedy, John F. 250, 262, 296, 502–505
- Kessel, Joseph 76
- Kesselring, Albert 90
- Kettering, Charles 302
- Key, Fred i Al (bracia) 261
- Kfir, *zob.*: IAI
- Khafji, bitwa pod 430
- Khe Sanh 525
- Kijew, lotniskowiec 347

- Kijów 117
 Kilonia 180
 Kim Ir Sen 246, 370
 King, Ernest 579
 Kipling, Rudyard 454
 Kissinger, Henry 253, 403, 513, 522
 Kitty Hawk, lotniskowiec 354
 Knoke, Heinz 187, 189, 190
 Kobe 224
 Kolonia 189, 241
 Kom 416
 Komisja Energii Atomowej (AEC)
 243–244, 246–249, 249, 254, 580
 Komitet Nawigacji Powietrznej 29
 Kongo 573
 kongrewskie race 288
 Koniew, Iwan 92
 Konstantynopol 64
 Korea 245, 246, 276, 348, 350, 351,
 369, 372–374, 376, 377, 382, 400,
 424, 444, 510, 518, 522, 560
 Korea Południowa 350, 374
 Korea Północna 238, 245, 246, 252,
 277, 293, 348, 369, 371, 374, 375,
 377, 378, 571
 Korpus Lotnictwa Wojsk Lądowych Sta-
 nów Zjednoczonych, *zob.*: USAAC
 Kosowo 434, 435, 437, 440, 566
 Kraj Sudecki 88
 Krefeld 330
 Kreta 145, 146, 203
 Krim, Abd el- 462, 463
 Kristiansand 134
 Królewskie Siły Powietrzne, *zob.*: RAF
 krótki start i lądowanie (STOL) 342,
 345, 357, 559, 582
 Krym 117, 151
 kryzys kubański 236
 kryzys suezki 379–381
 kryzys tajwański 247
 Kuba 23, 469
 Kubrick, Stanley 337
 Kursk 164, 200, 202
 Kuwejt 131, 346, 363, 423, 428, 429,
 430, 441, 444
 Laden, Osama bin 546
 Ladysmith 22
 Lancaster, *zob.*: Avro
 Lancer, *zob.*: Rockwell
 Lanchester, Frederick W. 174, 177
 Langley, lotniskowiec 105
 Langley, Samuel 18
 Laos 484, 503, 506, 511, 517
 Larisa 145
 Lartéguy, Jean 494
 Larynx, wczesny pocisk manewrujący
 302
 Las Vegas 579
 Latające Tygrysy 208
 Latakia 409
 Lawrence, Thomas Edward 456
 Le Duc Tho 522
 Legion Condor 87, 118–119
 LeMay, Curtis E. 222–225, 244, 245,
 249, 374, 375, 519, 558, 576

- Leningrad 116, 149, 150, 152, 199
- Lepic, kpt. 42
- L'Équipage, powieść 76
- Lewis, Donald 216
- Lexington, lotniskowiec 105
- Lhoest, lekarz 16
- Liaoning, lotniskowiec, *zob.*: Wariag
- Liban 306, 308, 310, 395, 412, 418, 539–544, 546, 567
- Liberator, *zob.*: Consolidated
- Liberty, incydent 391
- Libia 34, 36, 37, 38, 143, 146, 246, 354, 362, 450, 451, 452, 461, 462, 463, 475
- Lightning, *zob.*: Lockheed
- Ligny 19
- Lilienthal, David 243, 244, 246
- Lilienthal, Otto 18
- Lincoln, *zob.*: Avro
- Lincoln, Abraham 21
- Lindbergh, Charles 75
- Linia Grebbe 136–137
- Linia Hindenburga 50
- Linia Mannerheima 126
- Linia Metaxasa 144
- Linia Zygryda, *zob.*: Linia Hindenburga
- Lockheed Corporation 275
- Lockheed AC-130, ciężki samolot wsparcia 430
- Lockheed C-5 Galaxy, transportowy 412
- Lockheed C-130 Hercules, transportowy 418, 501
- Lockheed C-141 Starlifter, transportowy 278
- Lockheed F-80 Shooting Star, myśliwiec 266, 348, 370
- Lockheed F-104 Starfighter, myśliwiec 267, 268, 558
- w wojnie indyjsko-pakistańskiej 381, 402
- Lockheed F-117 Nighthawk, myśliwiec stealth 332, 425, 428, 435, 438
- Lockheed P-2 Neptune 492
- Lockheed P-38 Lightning 156
- Lockheed SR-71 Blackbird, rozpoznawczy 277
- Lockheed U-2, rozpoznawczy 277, 296, 385
- Lockheed Martin F-35 Lightning II 274, 275
- Lockheed Martin F/A-22 Raptor, myśliwiec 274, 275, 284, 285, 312, 559, 572
- Londyn 26, 53, 56, 86, 88, 140, 141, 142, 189, 241, 453, 559
- Los Alamos 226
- Lotaryngia 55
- Lotnictwo Dalekiego Zasięgu, sowieckie 239
- Lotnictwo Wojskowe ZSRS (WWS) 83, 125, 199, 201, 202, 582
- lotniskowce eskortowe pomocnicze (MAC) 181–182, 581–582
- lotniskowce szybkie 105
- Lowe, Thaddeus S.C. 21

- Ludowa Armia Rewolucyjna Zimbabwe (ZIPRA) 528, 582
 Luftwaffe 84, 85, 89–91, 94–96, 100–102, 118, 120, 121, 125, 129, 132–138, 140, 141, 144, 146–152, 154, 155, 158, 160, 162, 168, 169, 171, 180, 183, 185, 188, 190, 191, 193, 196, 198–201, 203, 280, 288, 303, 381, 384, 428, 437, 464, 465, 467, 468, 564, 572
 Luizjana 427
 Luneville 53
 Luttwak, Edward 322, 422, 428, 432
 Lynx, *zob.*: Westland

 Ławoczkin-Gudkow-Gorbunow ŁaGG-3, myśliwski 154
 Ławoczkin Ła-7, myśliwski 369

 MAC, *zob.*: lotniskowce eskortowe pomocnicze
 MacArthur, Douglas 243
 Macedonia 49
 MAD, *zob.*: wzajemnie zapewnione zniszczenie
 Madryt 117
 Mafeking 22
 Magister, *zob.*: Fouga
 Mahan, Alfred T. 112, 180
 Majnun, wyspa 417
 Malaje 211, 476, 477–479, 481, 483, 492
 Maleme 145
 Malezja 479, 529
 Malgarini, Monica 10
 Malta 143, 144
 Mandżuria 123, 264, 375
 Manzini, Pietro 36
 Mao Tse-tung 238, 379, 486, 496, 525, 548
 Mariańskie, Wyspy 221, 222
 Maroko 117, 261, 462, 488, 494
 Marshall, George 93
 MARV, *zob.*: głowica manewrująca
 Mason, R. A. 231, 518, 561
 Massu, Jacques 494, 496
 Matra Magic, pocisk powietrze-powietrze 440
 Matsui, Iwane 220
 Matthews, Francis 233
 Maxim, Hiram 28
 Maya-Johnsona, ustawa 243
 McChrystal, Stanley 547
 McCudden, James 47
 McDonnell F-101 Voodoo 558
 McDonnell XF-85 Goblin, myśliwski pasożytniczy 260
 McDonnell Douglas F-4 Phantom II, myśliwsko-bombowy 271, 276, 284, 332, 344, 351, 396, 397, 404, 405, 408, 411, 413, 418, 513, 514, 561
 — bombardujące Egipt 398, 399, 401
 — w Wietnamie 277, 513, 516, 517, 518, 519, 522
 McDonnell Douglas F-15 Eagle, myśliwski 271, 276, 284, 285, 329, 344, 418, 539, 558, 561, 563

- jako nosiciel pocisków przeciwsatelitarnych 299, 335
- McDonnell Douglas F/A-18A Hornet, myśliwsko-szturmowy 344, 354, 355, 420, 430
- McMahon, Brien 243
- McMahona, ustawa, *zob.*: Ustawa o energii atomowej
- McNair, Leslie 195
- McNamara, Robert 250, 262, 504, 507, 510, 519
- Meir, Golda 406
- Messerschmitt Me-109, myśliwski 7, 97, 98, 186, 271, 283, 562
- w Hiszpanii 119
- Messerschmitt Me-110, myśliwski 149, 185
- Messerschmitt Me-163, myśliwski 280
- Messerschmitt Me-262, myśliwski 98, 162, 258, 266, 283
- Messerschmitt Me-410, myśliwski 98, 186
- Meyer, Nicholas 337
- Mezopotamia 454, 549
- Mi-8, -24, -26, *zob.*: Mil
- Midway 8, 108, 212, 213, 214, 215, 216
- MiG, *zob.*: Mikojan i Gurewicz
- Mikojan, Anastas 77
- Mikojan i Gurewicz MiG-3, myśliwski 154
- Mikojan i Gurewicz MiG-15, myśliwski 260, 267, 338, 372, 380
- w Korei 276, 349, 371, 372, 375
- Mikojan i Gurewicz MiG-17, myśliwski 267
- w Wietnamie 277, 513, 514
- Mikojan i Gurewicz MiG-19, myśliwski 267
- Mikojan i Gurewicz MiG-21, myśliwski 267
- w Wietnamie 350, 513, 514
- w wojnie arabsko-izraelskiej 385, 391, 396
- w wojnie indyjsko-pakistańskiej 381, 382, 402
- w wojnie iracko-irańskiej 413
- w wojnie Jom Kippur 406
- Mikojan i Gurewicz MiG-23, myśliwski 537
- w wojnie iracko-irańskiej 413
- Mikojan i Gurewicz MiG-29, myśliwski 271, 332, 433, 435
- Mikojan i Gurewicz MiG-35, myśliwski 273
- Mikojan, Stiepan 77
- Milch, Erhard 160, 161
- Mil Mi-8, śmigłowiec transportowy 535
- Mil Mi-24, śmigłowiec szturmowy 281, 535
- Mil Mi-26, śmigłowiec transportowy 283
- Miller, Walter 328
- Milošević, Slobodan 435, 436, 437, 438, 439, 445
- Ministerstwo Średniego Przemysłu Maszynowego, sowieckie 254

- Minuteman, ICBM 263, 291
 Mińsk 331
 Mirage, *zob.*: Dassault
 MIRV, *zob.*: pocisk balistyczny
 Mitchell, bombowiec, *zob.*: North American
 Mitchell, William (Billy), gen. 74, 79, 80, 102, 103, 315, 366
 Mitła, przełęcz 390
 Mitsubishi A6M Zero, myśliwski 101, 271
 Moizo, kpt. 36
 Moltke (starszy), Helmut von 84
 Montana, pancernik 215
 Monte Cassino 192
 Montgolfier, Joseph i Étienne (bracia) 15
 montgolfiery 21
 Montgomery, Bernard 209, 460
 Morane-Saulnier 158
 Morane-Saulnier MS 406, myśliwski 124
 Morgan, Frederick 193
 Morze Adriatyckie 63, 335
 Morze Bałtyckie 58, 63
 Morze Czarne 64
 Morze Czerwone 352, 353
 Morze Egejskie 64
 Morze Filipińskie 216
 Morze Koralowe 212, 214, 217
 Morze Śródziemne 64, 93, 94, 103, 104, 107, 118, 142–144, 146, 147, 179, 180, 226, 341, 487, 495
 Moskwa 117, 123, 149, 150, 153, 230, 251, 400, 401
 Mosquito, *zob.*: De Havilland
 most powietrzny
 — do Demiańska 200
 — do Stalingradu 199–200
 — w I wojnie w Zatoce Perskiej 426
 — w II wojnie w Zatoce Perskiej 441
 — nad Himalajami 208
 — w hiszpańskiej wojnie domowej 118
 — w wojnie Jom Kippur 411–412
 Mozambik 528, 532
 Moza, rzeka 136, 138
 MQ-1 Predator, UAV 308
 MQ-9 Reaper, UAV 286, 364
 MRV, *zob.*: pocisk balistyczny
 Mugabe, Robert 528
 Murmańsk 117
 Mussolini, Benito 76, 89, 96, 103, 117, 143, 451, 452
 Mustang, *zob.*: North American P-51
 Mystère IV, *zob.*: Dassault
 Mythe Para 483
 Nablus 390, 470
 nadzór lotniczy 453–456
 — w Palestynie 456–461
 Nagasaki 224, 226–228, 241, 276, 326, 328, 556
 Nagoja 224
 Nagumo, Chuichi 210, 214
 Nairobi 418
 Nakajima C6N Saiun 218

- Nancy 53
- Nankin 219, 220
- Napoleon 19, 150, 450
- Narodowa Agencja Aeronautyki i Przestrzeni Kosmicznej (NASA) 8, 581
- Narvik 133
- NASA, *zob.*: Narodowa Agencja Aeronautyki i Przestrzeni Kosmicznej
- Na San 483, 484, 486
- Naser, Gamal Abdel 381, 387, 389, 395, 398, 399
- Nasrallah, Hassan 542, 544
- NATO, *zob.*: Pakt Północnoatlantycki
- Navarre, Henri 484
- Nazajutrz, film 337
- Neapol 34
- Nesher, *zob.*: IAI
- Neumann, von John 49, 174
- Neuruppin 18
- New Jersey, pancernik 362, 363
- New Look, doktryna 247
- Ngo Dinh Diem 499
- Niemcy 22, 23, 27, 29, 30, 48, 52, 65, 67, 71, 76, 84–86, 88, 90, 93–95, 100, 104, 107, 129, 136, 139, 158, 160, 162, 166, 167, 169, 179, 180, 182, 183, 185, 188, 191, 193, 197, 201, 203, 224, 229, 239, 258, 259, 266, 283, 288, 332, 341, 346, 375, 376, 431, 434, 549, 558, 577
- Niemcy Wschodnie 237, 324, 329
- Niemcy Zachodnie 246, 320, 324
- Nighthawk, *zob.*: Lockheed
- Nikaragua 461, 462, 470
- Nike Ajax, pocisk plot 260
- Nimitz, Chester 360
- Nimitz, typ lotniskowców 342
- Nitze, Paul 232, 253
- Nixon, Richard 253, 517, 519, 521, 523, 524
- NNSA, *zob.*: Zarząd Narodowego Bezpieczeństwa Nuklearnego
- Noory, George 333
- Norden, Carl 100
- Nord Noratlas, transportowy 383, 490
- Normandia 170, 178, 194, 204
- North American B-25 Mitchell, bombowiec 221
- North American B-70 Valkyrie, bombowiec 262, 263, 334
- North American F-86 Sabre, myśliwiec 267, 372, 558
- w Algierii 489
- w Korei 276, 372, 373
- w wojnie indyjsko-pakistańskiej 381, 382, 402
- North American F-100 Super Sabre, myśliwiec 267, 505, 558, 561
- North American P-51 Mustang, myśliwski 98, 267, 271, 370, 379
- eskortujący bombowce 169, 185
- myśliwsko-bombowy 195, 267, 348
- North American P-82 Twin Mustang, myśliwski 370
- North American T-6 Texan/Harvard, szkolny 370, 474, 489, 500

- North American T-28 Trojan, szkolny 489, 501
- Northrop B-2 Spirit, bombowiec 263, 284, 554
- w Kosowie 434, 438
- Northrop F-5, lekki myśliwiec 413, 514
- w Wietnamie 501
- Northrop T-38 Talon, szkolny 554
- Northrop Grumman RQ-4 Global Hawk, UAV 307, 308, 572
- Norwegia 94, 133, 134, 135, 136, 140, 148, 203, 556
- Noventern, Hava 10
- Nowa Funlandia 181
- Nowa Gwinea 213
- Nowogród Siewierski 151
- Nowy Jork 25, 26, 54
- NRD, *zob.*: Niemcy Wschodnie
- Nye, Joseph 240
- O-1, -2, *zob.*: Cessna
- obrona cywilna 56, 142
- w Wietnamie 515–516
- obrona przeciwlotnicza 99, 101, 139, 140, 169–173, 182, 183, 186, 190, 193, 200, 210, 212–214, 217, 218, 223, 260, 268, 271, 273, 290, 295, 296, 301, 304–306, 308, 317, 327, 330, 344, 353, 354, 360, 372, 376, 381, 385, 386, 391, 397, 399, 400, 402, 407, 408, 413, 418, 423, 425, 428, 434, 435, 442, 492, 504, 512, 514, 515, 517, 522, 523, 576, 581
- i zapalnik zbliżeniowy 173
- nad Kanałem Sueskim 399
- Niemiec w II wojnie światowej 185–186, 189–191
- serbska 433
- w II wojnie w Zatoce Perskiej 442
- w I wojnie światowej 52, 55–56, 71–72
- w I wojnie w Zatoce Perskiej 428–429
- w wojnie Jom Kippur 404–407
- w wojnie sowiecko-fińskiej 125
- zwalczająca śmigłowce 508–509
- obserwacja, orientacja, decyzja, działanie (OODA) 269, 373, 491, 581
- Ocean Indyjski 107, 109, 341, 352, 479
- Odessa 116, 150
- Ofek, Liran 10
- Ohio 12
- Okinawa 225, 246, 360
- Olsen, John 9, 321, 379, 397, 427, 521, 543
- Omar, mułła 546
- OODA, *zob.*: obserwacja, orientacja, decyzja, działanie
- operacja Allied Force 438
- operacja Barbarossa 147, 169
- operacja Castor 484
- operacja Enduring Freedom, 548
- operacja Iraqi Freedom 552, 566
- operacja Kugelblitz 466
- operacja Linebacker I 519, 521–523
- operacja Linebacker II 521, 522, 523
- operacja Market-Garden 204

- ul>
- operacja Moked 384
- operacja Nickel Grass 411, 412
- operacja Olympus 556
- operacja Płynny Ołów 567
- operacja Ranch Hand 504
- operacja Rolling Thunder 509, 510, 512–516, 521
- operacja Rösselsprung 466, 467
- operacja Strangle 193
- Organizacja Wyzwolenia Palestyny (OWP) 540, 541, 581
- Orzeł 150
- Osaka 224
- Oslo 134, 135
- Ostenda 61
- Ouragan, *zob.*: Dassault
- OWP, *zob.*: Organizacja Wyzwolenia Palestyny
- P-2, -38, *zob.*: Lockheed
- P-5, pocisk przeciwokrętowy 304
- P-40, *zob.*: Curtiss
- P-47, *zob.*: Republic
- P-51, -82, *zob.*: North American
- Paardeberg 22
- Pacyfik 93, 100, 105–109, 112, 169, 180, 205, 209, 211–213, 216, 218, 222, 246, 341, 347, 483, 556
- pakiet uderzeniowy 397, 428, 438, 566, 569, 570
- Pakistan 238, 241, 252, 277, 293, 311, 352, 382, 403, 404, 453, 534, 536, 545, 549, 571
- Pakistan Wschodni 402, 403
- Pakt Północnoatlantycki (NATO) 10, 195, 203, 245, 315, 324–327, 331, 332, 365, 433–438, 489, 581
- PAL, *zob.*: zabezpieczenie broni jądrowej
- Palestyna 49, 462, 566
- powstanie arabskie w 456–460
- paliwo rakietowe ciekłe 291
- paliwo rakietowe stałe 291
- Panavia Tornado, myśliwski wielozadaniowy 329, 547
- Panowanie w powietrzu, książka 81–83, 103
- Panther, *zob.*: Grumman
- Papagos, Alexander 475, 476
- Paryż 18, 22, 26, 42, 194, 484, 521
- Patriot, pocisk przeciwrakietowy 425
- Paulus, von Friedrich 199
- Peacemaker, ICBM 292
- Pearl Harbor 8, 160, 165, 207, 209–211, 214, 298, 579
- Peenemünde 128
- Pekin 347
- Peloponez 145, 146
- Peres, Szymon 383
- Petlakow Pe-2, bombowiec nurkujący 164
- Petraeus, David 551
- Phantom, *zob.*: McDonnell Douglas
- Phenian 374
- Philippeville 488
- Piasecki H-21 „latający banan”, śmigłowiec transportowy 493
- Picasso, Pablo 87

- Piłsudski, Józef 117
- pionowy start i lądowanie (VTOL)
280, 342, 345, 357, 559, 582
- Piotrogród, patrz Leningrad 117
- Piper Cub, łącznikowy 370
- Ploesti 144
- Po-2, *zob.*: Polikarpow
- pocisk antyrakietowy (ABM) 293, 294, 580
- pocisk balistyczny międzykontynentalny (ICBM) 230, 233, 239, 263, 265, 289, 291–294, 297, 304, 571, 572, 581
- pocisk balistyczny pośredniego zasięgu (IRBM) 265, 581
- pocisk balistyczny wielogłowicowy (MRV) 292, 581
- pocisk balistyczny wyrzucany z okrętu podwodnego (SLBM) 252, 263, 265, 292, 582
- pocisk balistyczny z wieloma głowicami naprowadzanymi niezależnie (MIRV) 292, 293, 581
- pocisk manewrujący 262–263, 302, 304–306, 332–333, 362, 366, 404, 425, 427, 434, 441, 545, 571
- pocisk przeciwlotniczy (SAM) 260, 262, 281, 306, 307, 351, 383, 392, 400, 407–409, 411, 429, 433, 436, 440, 442, 508, 509, 515, 520, 522, 524, 530, 536, 538, 547, 568, 582
- pocisk przeciwsatelitarny (ASAT) 299, 300, 335, 580
- Poitiers 22
- Polaris, SLBM 246
- Polikarpow I-16, myśliwski 154
- Polikarpow I-17, myśliwski 97
- Polikarpow Po-2, wielozadaniowy 349
- Polska 95, 132, 138, 140, 148, 280, 447, 556
- polskie lotnictwo wojskowe 428
- Połączona Grupa Wyboru Celów (JTG) 220, 581
- Połączona Komisja Kongresu ds. Energii Atomowej (JCAE) 249, 581
- Połączony Komitet Szefów Sztabów (JCS) 244, 247, 581
- Porsche, Ferdinand 67
- Portal, Charles 460
- Port Moresby 213
- Portsmouth 356
- Port Stanley 356, 360
- Portugalia 23, 532
- Poseidon, SLBM 246
- Potez 158
- Pound, Dudley 360
- Północny Wietnam 510
- Półwysep Koreański 246
- Półwysep Malajski 207
- precyzyjne bombardowanie dzienne z dużego pułapu (HAPBD) 316, 581
- Predator, *zob.*: MQ-1
- Privateer, *zob.*: Consolidated-Vultee
- produkcja samolotów podczas II wojny światowej 158–167
- Projekt Manhattan 235, 240

- przemysł lotniczy w I wojnie światowej 65–68
- Putin, Władimir 276
- Quesada, Elwood 197
- Rabin, Icchak 297, 387, 399
- radionamierzanie (RDF) 180, 582
- RAF 31, 50, 57, 69, 79, 89, 92, 93, 96, 107, 120, 127, 136, 139–141, 144, 146, 162, 163, 169, 180, 182, 183, 187, 191, 197, 316, 446, 452–455, 457–459, 460, 477, 479, 555, 566, 582
- Rafale, *zob.*: Dassault
- Raffia 390
- Ramlah 446
- Ramsdall, Steven 354
- RAND, *zob.*: badania i rozwój
- Raptor, *zob.*: Lockheed Martin
- RDF, *zob.*: radionamierzanie
- Reagan, Ronald 263, 294
- Reaper, *zob.*: MQ-9
- Redeye, pocisk plot 536
- Regia Aeronautica 87, 89, 118, 120, 143, 146, 158, 159, 451
- w pacyfikacji Libii 451–452
- Regia Marina 143
- Reineke, Eva 10
- Reitsch, Hanna 280, 303
- Republic F-84 Thunderjet 267, 276, 377
- w Korei 377
- Republic F-105 Thunderchief, myśliwsko-bombowy 558
- Wild Weasel 518
- w Wietnamie 351, 498, 505, 513
- Republic P-47 Thunderbolt, myśliwski 197, 489, 565
- Reunion 463
- Rewal, patrz Tallinn 151
- rewolucja w wojskowości (RMA) 425, 582
- Richthofen, von Manfred 46, 47, 50, 52
- Ridenour, Louis 328
- Rifenowie, plemię 462, 463, 464
- Ringel, Julius 145
- RMA, *zob.*: rewolucja w wojskowości
- RNAS, *zob.*: Służba Lotnicza Królewskiej Marynarki Wojennej
- Robert, Étienne-Gaspard 16
- Robertson, William 70
- Robida, Albert 20
- Rockwell B-1 Lancer, bombowiec 263, 264, 284, 434
- Rodezja 10, 527, 528, 529, 532
- Rogers, Bernard 326, 327
- Roland, pocisk plot 429
- Rommel, Erwin 147, 170
- Roosevelt, Franklin D. 165, 176, 242
- Roosevelt, Theodore 23
- Rosja 22, 23, 29, 30, 67, 68, 94, 125, 276, 279, 294, 347
- Rostów 150
- rosyjska wojna domowa, użycie lotnictwa 115–117

- Rotterdam 136, 137, 189, 241
 Royal Flying Corps 31, 80
 rozkaz bojowy dla sił powietrznych (ATO) 355, 580
 rozpoznanie fotograficzne 168
 rozpoznanie środków łączności (SIGINT) 168, 169, 180, 582
 RPV, *zob.*: statek powietrzny zdalnie sterowany
 Rudel, Hans-Ulrich 151, 575
 Rumsfeld, Donald 298, 439, 544, 546, 548, 550
 Rusk, Dean 504
 rusticité 66
 Rwanda 279
 Ryan, John 320
 rycerskość w walce powietrznej 47
 Rzym 10, 33, 90

 S.6B, *zob.*: Supermarine
 S-55, -58, *zob.*: Sikorsky
 SA-1 Guild (S-25 Berkut), pocisk plot 260
 SA-2 Guideline (S-75), pocisk plot 385, 399
 — w Iraku 414, 428
 — w Kosowie 433
 — w Wietnamie 515
 SA-3 Goa (S-125 Nawa), pocisk plot 399
 — w Iraku 414, 428
 — w Kosowie 433
 — w Wietnamie 515
 SA-6 Gainful (2K12 Kub), pocisk przeciwlotniczy 394, 400, 404, 407
 — w Iraku 414, 428
 — w Kosowie 433
 SA-7 Grail (9K32 Striela-2), pocisk plot 429, 520, 530, 540
 SA-9 Gaskin (9K31 Striela-1) w Kosowie, pocisk plot 433
 SA-13 Gopher (9K35 Striela-10), pocisk plot
 — w Iraku 440
 — w Kosowie 433
 Saab J 35 Draken, myśliwski 267
 Saab JAS 39 Gripen 273
 Sabre, *zob.*: North American
 SAC, *zob.*: Dowództwo Lotnictwa Strategicznego
 Sahara 489, 495
 Saipan 206
 Sajgon 211, 502, 504
 Sakiet, wioska 491
 Salerno 192
 Salisbury 529
 SALT, *zob.*: układ o ograniczeniu zbrojeń strategicznych
 Salvador 538
 Salvadorskie Siły Powietrzne 538
 SAM, *zob.*: pocisk przeciwlotniczy samolot odrzutowy, rozwój 257–260
 Samuel, Herbert 456
 San Bernardino, cieśnina 216
 Sandino, Augusto 461
 San Juan, wzgórze 23, 450

- Santa Fe, okręt podwodny 365
 Saratoga, lotniskowiec 105
 Sasebo 340
 satelity Ziemi, sztuczne 6, 233, 277,
 285, 287, 295–302, 308, 318, 323,
 334–356, 425, 427, 431, 444, 445,
 517, 545, 547, 571, 572
 Savoia-Marchetti SM.79 99
 Savoia-Marchetti SM.81, bombowiec 114
 Savoia S.12bis 96
 Scheer, Reinhardt 60, 61
 Schelling, Thomas 235
 Schlieffen, Alfred von 387
 Schneidera, Puchar 96
 Schwarz, Peter 337
 Schwarzkopf, Norman 426, 429, 431,
 441, 443
 Schweinfurt 184
 Scott, Tony 337
 Scott, William 333
 Scud (R-11/R-17), rakiet balistyczna
 — w Iraku 353
 — w wojnie iracko-irańskiej 415, 416
 — w wojnie w Zatoce Perskiej 429,
 542
 Sea Dart, morski pocisk plot 358
 Seahawk, *zob.*: Sikorsky
 Sea Hawk, *zob.*: Hawker
 Seawolf, morski pocisk plot 358, 359
 Senoussi, plemię 451, 452
 SEPECAT Jaguar, myśliwsko-bombowy
 430
 Serbia 432, 433, 436–438, 467
 Serbskie Lotnictwo 435
 Sétif 487
 Seul 370
 Seven Pines, *zob.*: Fair Oaks
 Sewastopol 151
 Shafrir, pocisk powietrze-powietrze 404
 Sharon, Ariel 409
 Sharp, Ulysses S. Grant, admirał 512
 Sharpsburg 21
 Shihab, rakiet balistyczna 335
 Shinseki, Eric 566
 Shooting Star, *zob.*: Lockheed
 Shoreham 33
 Shute, Neville 328
 Sidewinder, pocisk powietrze-powietrze
 268, 514
 SIGINT, *zob.*: rozpoznanie środków
 łączności
 Sikorsky CH-53 Sea Stallion,
 śmigłowiec transportowy 411
 Sikorsky H-19, śmigłowiec 493, 501
 Sikorsky H-34, śmigłowiec 472, 493,
 501
 Sikorsky S-55, *zob.*: Sikorsky H-19
 Sikorsky S-58, *zob.*: Sikorsky H-34
 Sikorsky SH-60 Seahawk, śmigłowiec
 wielozadaniowy 361
 Silkworm, pocisk ziemia-woda 414
 silnik spalinowy 16
 silnik turbodrzutowy 261
 silnik turbowentylatorowy 261
 siły powietrzne, początkowa organizacja
 30–32, 68–69

- Siły Powietrzne Republiki Wietnamu
500, 501, 504, 519
- Siły Powietrzne Stanów Zjednoczonych,
zob.: USAF
- Siły Zbrojne Republiki Wietnamu 505,
zob. też.: Wojska Lądowe Republiki
Wietnamu
- Simpkin, Richard 282, 325, 326, 327
- Singapur 207, 211, 212, 454, 477
- SIOP, *zob.*: zintegrowany plan
operacyjny
- Skyhawk, *zob.*: Douglas
- Skymaster, *zob.*: Cessna
- Skyraider, *zob.*: Douglas
- SLBM, *zob.*: pocisk balistyczny
- Służba Lotnicza Królewskiej Marynarki
Wojennej (RNAS) 65, 582
- Smith, Rupert 9, 445
- Smoleńsk 153
- Smuszkiewicz, Jakow W. 118
- Smuts, Jan 68
- Solana, Javier 434
- Somalia 453, 455, 533
- Somaliland, *zob.*: Somalia
- Somma, rzeka 194
— bitwa nad 44, 72
- Sorge, Richard 155
- Spaatz, Komisja 317
- Spaatz, Carl 184, 194, 575
- Sparrow, pocisk powietrze-powietrze
332, 514
- Speer, Albert 258
- Spion Kop 22
- Spirit, *zob.*: Northrop
- Spitfire, *zob.*: Supermarine
- SR-71, *zob.*: Lockheed
- SS-15 (RT-20), rakiet balistyczna 230
- SS-17 Spanker (MR-UR-100 Sotka),
ICBM 331
- SS-18 Satan (R-36M), ICBM 292
- Staaken R-VI, bombowiec 54
- Stalingrad 117, 157, 198, 199, 200,
201, 202
- Stalin, Józef W. 77, 78, 91, 92, 119,
127, 147, 152, 153, 155, 167, 202,
237, 245, 251, 253, 371, 476
- Stalin, Wasilij 77
- Stany Zjednoczone 22, 23, 25, 26,
29, 31, 65, 67–69, 77, 84, 89–93,
100, 104, 105, 107–109, 111, 112,
120, 123, 125, 157–160, 162, 163,
165–167, 169, 176, 179, 184, 205,
209, 211, 213, 220, 221, 225, 227,
233, 235–237, 239–244, 246, 247,
250–252, 254, 259, 262, 265, 266,
270, 275, 277, 278, 284, 288, 289,
294, 298, 299, 304, 311, 325, 329,
332, 334–336, 343, 344, 347, 351,
352, 361, 362, 365, 370, 374, 375,
381, 398, 400, 404, 411, 412, 423,
425, 434, 439, 440, 443, 474, 481,
500, 506, 509, 519, 521, 522, 524,
534, 538, 549, 558, 571, 578
- Starfighter, *zob.*: Lockheed
- Starlifter, *zob.*: Lockheed
- Starry, Donn 321, 325, 327

- p statek powietrzny zdalnie sterowany
-
- (RPV) 306, 307, 327, 582
-
- Stavanger 134
-
- Stephens, Alan 10, 106, 171, 360
-
- sterowiec 16–17, 26, 30, 31, 53, 65,
-
- 70,
- zob. też:*
- zeppelin
-
- wejście do uzbrojenia 27–28
-
- w I wojnie światowej 54–55
-
- w I wojnie światowej na morzu
-
- 59–60, 62
-
- w wojnie włosko-tureckiej 35–39
-
- Stimson, Henry 242, 462
-
- Stinger, pocisk plot 351, 536, 547
-
- STOL,
- zob.:*
- krótki start i lądowanie
-
- Strategic Bombing Survey 218, 232
-
- Stratocruiser,
- zob.:*
- Boeing
-
- Stratofortress,
- zob.:*
- Boeing
-
- Stratojet,
- zob.:*
- Boeing
-
- Strefa Gazy 567
-
- strefy zakazu lotów w Iraku 443
-
- Striela,
- zob.:*
- SA-7 Grail
-
- Student, Kurt 145, 146
-
- Suchoj Su-7, myśliwsko-bombowy 385
-
- Suchoj Su-25, samolot bezpośredniego
-
- wsparcia 535
-
- Sudan 305
-
- Sud Aviation Vautour, wielozadaniowy
-
- 266, 383, 396
-
- Suez 142
-
- Super Étendard,
- zob.:*
- Dassault-Breguet
-
- Superfortress,
- zob.:*
- Boeing
-
- Super Frelon,
- zob.:*
- Aérospatiale
-
- Supermarine S.6B 96
-
- Supermarine Spitfire, myśliwski 97, 98,
-
- 139, 195, 271, 283, 474, 562
-
- Super Mystère,
- zob.:*
- Dassault
-
- Super Sabre,
- zob.:*
- North American
-
- Swordfish,
- zob.:*
- Fairey
-
- Sycylia 144, 146, 182, 183, 203
-
- Symington, Stuart 243, 244, 296
-
- Synaj, półwysp 369, 380, 383, 385, 387,
-
- 390, 395, 396, 397, 406, 408, 409
-
- Syria 388, 389, 410–412, 543
-
- Szaposhnikow, Borys 92
-
- Szarm el-Szejk 383
-
- Szatt al-Arab 417
-
- Szkocja 140, 181
-
- Szkoła Taktyczna w Maxwell 80, 184
-
- szok i trwoga 439
-
- Szwecja 266
-
- śmigłowiec 100, 257, 306, 326, 501,
-
- 504, 506, 508–509, 513, 519, 525,
-
- 538, 541, 542, 545, 551–552, 567,
-
- 571–574
-
- i kawaleria powietrzna 506–507
-
- rozwój 280–283
-
- sowieckie w Afganistanie 535–537
-
- w Algierii 492–495
-
- w Rodezji 529–532
-
- śmigłowiec szturmowy 281–282, 430
-
- T-6, -28,
- zob.:*
- North American
-
- T-37, -41,
- zob.:*
- Cessna
-
- T-38,
- zob.:*
- Northrop
-
- TAC,
- zob.:*
- Dowództwo Lotnictwa
-
- Taktycznego

- Tajlandia 346, 361, 500, 512, 518, 519
 Tallinn 151
 Talon, *zob.*: Northrop
 Tannenberg 42
 Tarent 143, 210
 TB-1, *zob.*: Tupolew
 TB-3, *zob.*: Tupolew
 Teheran 395, 413, 416, 417, 419
 Tel Aviv 380, 389, 406, 543
 telefon, użycie na balonach 43
 telegraf, użycie na balonach 20
 Teller, Edward 345
 Templer, Gerald 479
 TERCOM, *zob.*: dopasowanie konturu terenu
 Tet, ofensywa 516
 Texan, *zob.*: North American
 Thanh Hoa, most 523
 The Air Campaign, książka 321
 Theseus, lotniskowiec 340
 Thunderbolt, *zob.*: Republic
 Thunderchief, *zob.*: Republic
 Thunderjet, *zob.*: Republic
 Tibbets, Paul W. Jr. 226
 Tierra del Fuego 358
 Timoszenko, Siemion 126
 Tito, Josip 466, 467, 468, 476, 483
 Tlas, Mustafa 307
 Tobruk 34, 146
 Tokio 155, 223, 224, 519, 556
 Tomahawk, pocisk manewrujący 362, 366
 Tomcat, *zob.*: Grumman
 Tomes, Robert 10
 Tonkin, delta 485
 Top Gun, film 337
 Topol-M (RT-2UTTC), ICBM 294
 Tornado, *zob.*: Panavia
 Toul 53
 Tours 22
 TRADOC, *zob.*: Dowództwo Szkolenia i Doktryny
 traktat wersalski, ograniczenie niemieckich zbrojeń 88, 288
 Tram, Hoang 482
 Transjordanian 457, 458
 Transport Command 92
 Trenchard, Hugh 50, 52, 78–80, 84, 89, 102, 139, 220, 290, 302, 323, 453, 454, 457, 574
 Trident, SLBM 292
 Trojan, *zob.*: North American
 Trondheim 134, 135
 Truman, Harry 225, 242, 243, 244, 245, 246, 375
 Trypolis 34, 36, 37, 38
 Tu-, *zob.*: Tupolew
 Tuchaczewski, Michaił 83, 116, 117
 Tuchman, Barbara 527
 Tulagi 212, 213
 Tuła 150
 Tunezja 182, 488, 495, 549
 Tupolew, Andriej 264
 Tupolew TB-1, bombowy 97
 Tupolew TB-3, bombowy 98
 Tupolew Tu-2, bombowy 164

- Tupolew Tu-4, bombowy 264
 Tupolew Tu-16 Badger, bombowiec 265, 385, 389
 Tupolew Tu-22M Backfire, bombowy 330, 331
 Tupolew Tu-95 Bear, bombowy 264
 Tupolew Tu-160 Blackjack, bombowy 264
 Turcja 246, 352, 428, 436
 Turku 125
 Twin Mustang, *zob.*: North American
 Tyndall 312
 Typhoon, *zob.*: Hawker; *zob.*: Eurofighter
- U-2, *zob.*: Lockheed
 U-17, *zob.*: Cessna
 UAV, *zob.*: bezzałogowy aparat latający
 U-Boot 173, 174, 175, 180, 181, 182, 183
 Udet, Ernst 48, 102, 161, 575
 Uganda 418
 UH-1, *zob.*: Bell
 układ o ograniczeniu zbrojeń strategicznych (SALT) 297, 582
 Układ Warszawski 330, 365
 Ukraina 251, 298
 Ulster 181
 Ultra 140, 168
 Urey, Harold 235
 USA, *zob.*: Stany Zjednoczone
 USAAC 80, 120, 121, 127, 184, 582
 USAAF 93, 182, 184, 185, 187, 208, 226, 232, 242, 316, 322, 334, 376, 424, 442, 445, 503, 582
- USAF 148, 261, 296, 314, 351, 373, 376, 378, 429, 430, 439, 469, 503, 504, 510, 512, 513, 515, 516, 518, 526, 550, 551, 552, 558, 562, 564, 578, 582
 ustawa o energii atomowej 243
 Uzbekistan 545
- V-1, samolot-pocisk 162, 258, 302, 303
 V-2, pocisk balistyczny 128, 162, 233, 239, 288, 289, 291, 303, 415, 416
 V-22, *zob.*: Bell
 Valiant, *zob.*: Vickers
 Valkyrie, *zob.*: North American
 Valley Forge, lotniskowiec 349
 Vampire, *zob.*: de Havilland
 Vanderberg, Hoyt 245
 Vautour, *zob.*: Sud Aviation
 Veinticinco de Mayo, lotniskowiec 357, 365
 Verdun 53, 126
 Vickers Valiant, bombowy 265
 Vickers Victoria, transportowy 453
 Vickers Wellington 183
 Victor, *zob.*: Handley Page
 Victoria, *zob.*: Vickers
 Victory, okręt liniowy 563
 Vietcong 501, 502, 504, 505, 508, 509, 517, 518, 519, 525, 546
 Viet Minh 348, 480, 481, 482, 483, 484, 491, 495
 Viipuri 125
 Vikrant, lotniskowiec 361, 365

- Volkingen 71
 Vought F4U Corsair, myśliwiec
 pokładowy 218, 348, 349, 379
 Vought F-8 Crusader, myśliwski
 pokładowy 276, 344
 VTOL, *zob.*: pionowy start i lądowanie
 Vulcan, *zob.*: Avro
 Vulcan, M-61 działko 271

 Wallace, George 249
 Wallace, William 444
 Warden, John 321, 322, 323, 325, 327,
 427, 428, 431, 439, 568
 Wariag, lotniskowiec 347
 Warszawa 116, 117, 130, 133, 189, 241
 Warthog, *zob.*: Fairchild Republic
 Waszyngton 10, 220, 223, 240, 243,
 333, 399, 401, 406, 445, 500, 509,
 513, 524
 Waszyngton, Jerzy 242
 Waterloo 19
 Watteau, por. 42
 Wavell, Archibald 85
 Waziristan 455
 Weizman, Ezra 383, 384, 387, 401
 Welch, Larry 320
 Wellington, *zob.*: Vickers
 Wells, Herbert George 9, 25, 26, 27,
 52, 86, 146, 279
 Wenecja 20, 58
 Westland Lynx, śmigłowiec 359, 365
 Westland Wyvern, myśliwsko-
 szturmowy pokładowy 379
 Westmoreland, William 509, 513, 525
 Wever, Walther 84, 90, 321
 Weyland, Otto P. 378
 Węgry 436
 wiatrakowiec 280
 Wiedeń 10, 33
 Wielka Brytania 17, 22, 23, 25, 28–31,
 34, 48, 49, 50, 54, 57, 58, 64–68,
 71, 77, 84, 89, 92, 93, 95, 100,
 102–104, 106–109, 111–113, 115,
 123, 139–141, 144, 157, 158, 160,
 162, 166, 167, 176, 179, 180, 182,
 185, 187, 190, 238, 246, 251, 253,
 258, 261, 265, 266, 288, 289, 298,
 346, 355, 379, 427, 434, 453, 454,
 456, 474, 476, 505, 528, 558
 Wietnam 224, 268, 271, 277, 306,
 319, 348, 350, 351, 375, 397, 400,
 402, 404, 414, 433, 469, 477, 479,
 480, 482, 486, 487, 495, 496, 499,
 500, 502–504, 507, 509, 513, 514,
 517, 525, 527, 529, 530, 532, 534,
 535, 537, 540, 542, 546, 549, 550,
 560, 564, 565, 568
 Wietnam Południowy 491, 499, 500,
 506, 511, 513, 517–521, 524, 525
 Wietnam Północny 486, 498, 500,
 501, 506, 509–518, 520, 521, 522,
 524
 Wild Weasel 518
 Wilson, Henry 454, 459
 Wingate, Orde 208, 209
 Winged Defense, książka 79

- Wisconsin, pancernik 363
- Włochy 22, 23, 29, 34, 37, 58, 76, 77, 81, 82, 89, 90, 95, 96, 101, 103, 104, 107, 142, 157–159, 182, 192, 193, 195, 205, 258, 266, 321, 335, 341, 346, 377, 451, 467, 549, 567
- Wniebowstąpienia, Wyspa 356
- wodnosamoloty 58–59
- wojna burska 22
- wojna domowa w Hiszpanii 114
- wojna hiszpańsko-amerykańska, użycie balonu 23
- wojna indyjsko-pakistańska 1965 r. 381–382
- wojna indyjsko-pakistańska 1971 r. 402–404
- wojna iracko-irańska 412–417
- wojna Jom Kippur 319, 404–412
- wojna koreańska 340
- wojna na wyczerpanie 395–402, 404–405
- wojna o Falklandy 8, 277, 345, 352, 355, 356, 357, 358, 360, 560
- wojna polsko-bolszewicka, użycie lotnictwa 116
- wojna ponowoczesna 423
- wojna secesyjna w USA 17, 20–21
- wojna w Afganistanie 351–352
- wojna w Algierii 483, 487–498
- wojna w Indochinach 480–486
- wojna włosko-turecka 10, 33–39, 450–451
- Wojna w przestworzu, powieść 25
- wojna w Wietnamie 499–525
- wojna w Zatoce Perskiej, I 257, 278, 351, 362, 420, 423–432, 439, 440
- wojna w Zatoce Perskiej, II 351, 355, 439–445
- wojna zimowa 124–126
- Wojska Lądowe Republiki Wietnamu (ARVN) 500, 519, 580
- Wojska Rakietowe Strategicznego Przeznaczenia, sowieckie 239
- Woodward, Sandy 357, 358
- Wright, Wilbur i Orville (bracia) 12, 18, 28, 30
- wspólna amunicja ataku bezpośredniego (JDAM) 566, 581
- WWMCCS, *zob.*: globalny wojskowy system dowodzenia i kontroli
- WWS, *zob.*: Lotnictwo Wojskowe ZSRS
- wyświetlacz przezierny (HUD) 273, 581
- Wyvern, *zob.*: Westland
- wywiad elektroniczny (ELINT) 168, 169, 180, 580
- wzajemnie zapewnione zniszczenie (MAD), doktryna 236–238, 253, 305, 581
- Wzgórza Golan 390, 391, 405, 407, 408, 409
- X-37B, -40, *zob.*: Boeing
- XF-85, *zob.*: McDonnell
- Yamamoto, Isoroku 211, 214, 215, 360
- Yarmouth 17, 54

- Yeats, Butler William 575
- Yermiash, Rivka 10, 456, 457, 566
- Yokohama 224
- zabezpieczenie broni jądrowej przed
nieautoryzowanym użyciem (PAL)
249–253, 581
- Zachodni Brzeg 407, 453
- Zambia 528, 531
- ZANLA, *zob.*: Afrykańska Narodowa
Armia Wyzwoleńcza Zimbabwe
- Zarząd Narodowego Bezpieczeństwa
Nuklearnego (NNSA) 254, 581
- Zatoka Bengalska 403
- Zatoka Biskajska 63
- Zatoka Leyte 8, 216, 217, 219
- Zatoka Perska 331, 336, 352, 354, 414,
415, 424, 425, 432, 565
- zbiorniki paliwa, odrzucane 99
- zbiorniki paliwa, samouszczelniające się
99
- Zeebrugge 61
- Zelzał, pocisk raketowy 543
- zeppelin 7, 25, 27, 28, 52, 54, 55, 59,
60, 61, 64, 67, 68, 69, 70, 223,
302, *zob.* też: sterowiec
- L 11 61
- L 24 61
- LZ 1 17
- LZ 3 27
- LZ 4 14
- Zeppelin, Ferdinand von 17, 27
- Zero, *zob.*: Mitsubishi
- Ziemia Ognista, *zob.*: Tierra del Fuego
- Zimbabwe, *zob.*: Rodezja
- zimna wojna 9, 203, 236, 237, 251,
263, 287, 300, 324, 327, 365, 421,
422, 423, 427, 441, 571
- zintegrowany plan operacyjny (SIOP)
318, 582
- ZIPRA, *zob.*: Ludowa Armia
Rewolucyjna Zimbabwe
- ZSRS, *zob.*: Związek Socjalistycznych
Republik Sowieckich
- ZSU-23-4, działko plot 408, 433
- Zuara, osada 37
- Zuckerman, Solly 174
- zwalczanie okrętów podwodnych 61–63
- Związek Socjalistycznych Republik
Sowieckich 77, 78, 84, 85, 90, 91,
93–95, 101, 104, 120, 123, 124,
127, 147, 148, 150, 151, 154, 155,
157, 158, 160, 162, 163, 166, 167,
169, 176, 185, 207, 221, 236–239,
241, 251, 254, 259, 261, 262,
264–266, 277, 287–289, 294–299,
304, 316, 319, 324, 325, 331, 345,
376, 395, 400, 411, 421, 423, 464,
465, 493, 510, 533, 537, 558, 565,
572
- Żukow, Gieorgij 92, 123